

Täysistunto

Tiistai 11.2.2025 klo 14.00—16.20

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.20.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—16.20).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 1, 2/2025 vp.

2.2. Kansalaisaloitteet

Puhemies Jussi Halla-aho: Eduskunnalle on 18.12.2024 toimitettu kansalaisaloite KAA 8/2024 vp Suomen irtautuminen Ottawan sopimuksesta.

Aloitteen tarkoituksena on kannustaa eduskuntaa käynnistämään tarvittavat lainsäädännölliset valmistelut Suomen irtaantumiseksi Ottawan sopimuksesta.

Perustuslain 53 §:n 3 momentin mukaisesti kansalaisaloite voi koskea lainsäädäntöasioita. Perustuslain säännöksen perusteluiden mukaan aloiteoikeuden ulkopuolelle jääviin asiaryhmiin lukeutuu muun ohella kuitenkin kansainvälisten velvoitteiden hyväksyminen ja niiden irtisanomisen hyväksyminen.

Totean, että Ottawan sopimuksesta irtautumista koskeva kansalaisaloite ei siten ole perustuslain 53 §:n 3 momentin mukainen. Tämän vuoksi kieltäydyn perustuslain 42 §:n 2 momentin nojalla ottamasta aloitetta käsittelyyn.

Puhemiehen menettely hyväksyttiin.

3. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan vaali

Vaali VAA 10/2025 vp

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Vaaleja

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 3. asiana on Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan vaali. Totean, että vaali on yksimielinen. Eduskunta valitsee valtuuskunnan jäseniksi ja varajäseniksi edustajille jaetussa monisteessa luetellut edustajat.

Eduskunta valitsi valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet.

Jäseniksi

Maaret Castrén kok
Noora Fagerström kok
Marko Kilpi kok
Martin Paasi kok
Ville Väyrynen kok
Juho Eerola ps
Minna Reijonen ps
Pia Sillanpää ps
Joakim Vigelius ps
Kim Berg sd
Jani Kokko sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Pinja Perholehto sd
Jouni Ovaska kesk
Markku Siponen kesk
Krista Mikkonen vihr
Veronika Honkasalo vas
Eva Biaudet r

Varajäseniksi

Karoliina Partanen kok
Saara-Sofia Sirén kok
Heikki Vestman kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Miko Bergbom ps
Vilhelm Junnila ps
Antti Kangas ps
Jorma Piisinen ps
Jaana Strandman ps
Pia Hiltunen sd
Johan Kvarnström sd
Ville Merinen sd
Juha Viitala sd
Hanna-Leena Mattila kesk
Hanna Räsänen kesk
Fatim Diarra vihr
Timo Furuholm vas

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Mikko Ollikainen r

4. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 9/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan varajäseneksi edustaja Ville Kauniston ja edustaja Tuula Väättäisen.

5. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 11/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan jäseneksi edustaja Kimmo Kiljusen.

6. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 12/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan varajäseneksi edustaja Henrik Vuornoksen.

7. Puolustusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 13/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi puolustusvaliokunnan jäseneksi edustaja Paula Werningin ja varajäseneksi edustaja Pauli Aalto-Setälän.

8. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 14/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan jäseneksi edustaja Maaret Castrénin.

9. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 15/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Henrik Vuornoksen.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

10. Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 16/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tulevaisuusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Pihla Keto-Huovisen.

11. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 17/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseneksi edustaja Henrik Vuornoksen ja varajäseneksi edustaja Atte Kalevan.

12. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 18/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Henrik Vuornoksen.

13. Etyj:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 19/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Etyj:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Kimmo Kiljusen.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja sen väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Keskustelu

14.03 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten erittäin hyvin tiedämme, Venäjän Ukrainassa aloittama hyökkäyssota on jatkunut jo yli tuhat päivää. Miljoonat ovat paenneet Ukrainan sisällä, ja Ukrainan ulkopuolelle on paennut arviolta yli kuusi miljoonaa ukrainalaista. Suomessa tilapäistä suojelua on annettu noin 77 000 henkilölle. Tilapäiseen suojeluun perustuvalla oleskeluluvalla Suomessa oleskelee noin 45 000 ulkomaalaista. Loppujen arvioidaan palanneen takaisin Ukrainaan tai siirtyneen muualle unionin alueella. Arvio hakijamäärästä Suomeen vuodelle 2025 on 8 000—12 000:n välillä.

Hallitusohjelman mukaan Suomi on sitoutunut edelleen jatkamaan Ukrainan tukemista ja auttamaan täysimääräisesti Ukrainasta sotaa paenneita ja jatkamaan heidän suojeluaan hyvässä yhteistyössä muiden EU-maiden kanssa. Muiden toimien ohella tämä tuki sisältää turvan antamisen sotaa pakeneville ukrainalaisille ja heidän perheenjäsenilleen. Kuten tiedämme, niin tilapäisen suojelun antaminen Ukrainan sotaa pakeneville perustuu unionitason velvoitteeseen eli tilapäisen suojelun direktiivin sisältämän suojelumekanismin käyttöönottoon, joka tapahtui unionin neuvoston päätöksellä maaliskuussa 2022 ensimmäistä kertaa koskaan. Tilapäisen suojelun antamista on unionitasolla päätetty sittemmin jatkaa niin, että tällä hetkellä suojelun antaminen jatkuu 4.3.2026 saakka. Valtioneuvosto on tehnyt 7.3.2022 asiassa päätöksen, jonka voimaansaolo jatkuu edelleen.

Ukrainan kriisin neljännen vuoden kynnyksellä on syntynyt tarve tilapäistä suojelua koskevan kansallisen lainsäädännön muuttamisesta tietyiltä osin. Ulkomaalaislain säännökset tilapäisestä suojelusta ovat tulleet voimaan jo vuonna 2004 ja ovat nykytilanteessa osin vanhentuneet. Tilapäistä suojelua koskevien säännösten muuttaminen nyt ehdotettavien osin on välttämätöntä, jotta tilapäisen suojelun antamista voidaan edelleen jatkaa sekä hakijoiden että viranomaisten näkökulmasta tarkoituksenmukaisella ja sujuvalla tavalla. Lisäksi Ukrainan tilanteesta saatujen kokemusten perusteella on perusteltua varautua tulevaisuuden muihin mahdollisiin tilapäisen suojelun tilanteisiin. Lain on välttämätöntä tulla voimaan 5.3.2025 ja lain ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta viimeistään 4.3.2025.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan seuraavia muutoksia tilapäistä suojelua koskeviin ulkomaalaislain säännöksiin:

Ensiksi, tilapäisen suojelun enimmäiskestoksi on nyt säädetty kolme vuotta, mikä tulee Ukrainan tilanteen vuoksi annettavan tilapäisen suojelun osalta täyteen maaliskuussa 2025. Unionitasolla on aiemmin tulkittu, että tilapäisen suojelun enimmäiskesto on kolme vuotta, mutta menneenä kesänä kuitenkin päätettiin tilapäisen suojelun jatkumisesta vielä ainakin neljännellä vuodella maaliskuusta 2025 maaliskuuhun 2026. Tämän seurauksena tilapäisen suojelun ja sen perusteella myönnettyjen oleskelulupien voimaansaolon jatkuminen edellyttää kolmen vuoden enimmäiskeston poistamista ulkomaalaislaista.

Toiseksi, tilapäistä suojelua saavien henkilöiden oleskelulupien ja oleskeluoikeuden osoitukseksi annettavien oleskelulupakorttien voimaansaolon ehdotetaan tavanomaisen jatkolupamenettelyn sijaan jatkuvan suoraan lain nojalla koko sen ajan, kun valtioneuvoston päätös tilapäisen suojelun antamisesta on voimassa. Käytännössä valtioneuvosto tekee päätöksen tilapäisen suojelun kestosta sen perusteella, miten tilapäisen suojelun jatkamisesta päätetään EU:ssa. Tältä osin nyt ehdotettu muutos vastaisi pitkälti sitä, mitä tässä sa-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

lissa päätettiin kaksi vuotta sitten oleskelulupien ja oleskelulupakorttien voimassaolon jatkumisesta suoraan lain nojalla.

Kolmanneksi, tilapäisen suojelun perusteella myönnetty oleskeluluvat olisivat jatkossa luonteeltaan aina tilapäisiä eli B-lupia. Lupa ei siis muuttuisi jatkuvaksi A-luvaksi kolmen vuoden jälkeen, kuten voimassa olevan lain mukaan tapahtuisi. Muutos on välttämätön, koska tilapäinen suojele on nimensäkin mukaan luonteeltaan tilapäistä. Lisäksi luvan tilapäisyys on myös ollut lainsäätäjän alkuperäinen tahto ja tarkoitus, ja koska tarkoitus on, että oleskelulupien voimassaoloa edellä kuvatuin tavoin jatketaan suoraan lain nojalla ilman jatkolupamenettelyä, niin luvan lajin muuttuminen kesken oleskeluluvan voimassaolon ei myöskään käytännön syistä ole mahdollista. On tärkeää huomata, että tilapäistä suojelua saavat jatkaisivat oleskeluaan Suomessa samalla luvalla kuin tähänkin asti eli muutos ei siis huononna heidän tilannettaan siitä, mikä se nyt on. Luvan jatkumisella tilapäisenä on joitain vaikutuksia sosiaaliturvaan ja kotikuntaoikeuteen suhteessa siihen, että lupa muuttuisi jatkuvaksi. Merkittävin vaikutus kuitenkin on, että pelkästään tilapäisen suojelun perusteella ei voisi lainkaan saada pysyvää oleskelulupaa tai kansalaisuutta. On kuitenkin tärkeää korostaa, että jos henkilön tarkoituksena on jäädä Suomeen pysyväisluonteisesti ja asettua osaksi suomalaista yhteiskuntaa, hän voi milloin tahansa hakea oleskelulupaa esimerkiksi työnteon tai opiskelun perusteella.

Neljänneksi ja viimeiseksi, eräiden kolmansien maiden kansalaisten osalta sekä tilapäisen suojelu että sen perusteella myönnettyjen oleskelulupien voimassaolo päättyisivät kummatkin nyt maaliskuussa 2025. Kyse on Ukrainasta tulleista kolmansien maiden kansalaisista, jotka ovat oleskelleet Ukrainassa tilapäisellä oleskeluluvalla ja joille on annettu tilapäistä suojelua Suomessa kansallisen päätöksen nojalla. On siis huomioitava, että kyse ei ole Ukrainan kansalaisten perheenjäsenistä eikä kansainvälistä suojelua Ukrainassa saavista henkilöistä eikä siellä pysyvällä oleskeluluvalla oleskelleista. Heillä on ollut nyt kolme vuotta aikaa joko palata kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa taikka laillistaa oleskelunsa Suomessa tai unionin alueella hakemalla oleskelulupaa esimerkiksi työn tai opiskelun perusteella, jos tavoitteena on ollut jäädä unionin alueelle. Tarvetta tilapäiselle suojelulle ei enää ole. Näin ollen valtioneuvosto tulee nyt ehdotettavan lainsäädännön nojalla tekemään maaliskuussa 2025 päätöksen tämän henkilöryhmän tilapäisen suojelun päättymisestä, ja heidän oleskelulupiansa voimassaolo päättyisi suoraan nyt ehdotettavan lain nojalla 31.3.2025. Henkilöiden itsensä riittävästä tiedottamisesta on jo huolehdittu ja tullaan edelleen huolehtimaan.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi, että on tärkeää jatkaa keskustelua tilapäistä suojelua saavien tilanteesta ja sen kehittymisestä. Suojeluahan on nyt päätetty jatkaa maaliskuulle 2026, ja tarvitsemme unionitason ratkaisuja toimista sen jälkeen. Tämä koskee myös mahdollista paluuta Ukrainaan ja sen tukemista. Nämä ratkaisut on tehtävä ajoissa, jotta jäsenvaltioille jää riittävästi aikaa kansalliselle täytäntöönpanolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.12 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä laeiksi ulkomaalaislain ja sen väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta. Esityksen taustalla on Euroopan unionin yleisten asioiden neuvoston päätös jatkaa tilapäistä suojelua Ukrainan kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen 4. maaliskuuta 2026 saakka. Jotta tilapäisen suojelun jatkaminen ukrainalaisille ja heidän

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

perheenjäsenilleen olisi mahdollista vastaavalla tavalla myös Suomessa kuluvan vuoden maaliskuun jälkeen, pitää myöskin täällä kansallisesti meidän ulkomaalaislakiamme tältä osin muuttaa, ja tämä tarkoitusperä on tietysti ymmärrettävä ja hyvin perusteltu.

Hallituksen esityksessä kannatettavaa onkin, että tilapäisen suojelun jatkuminen mahdollistetaan, koska perusteet suojelun tarjoamiselle eivät ole poistuneet. Sota Ukrainassa on jatkunut jo vuosia, eikä nopeaa päätöstä kriisille, sodalle, valitettavasti ole näköpiirissä.

Selvää on, että Venäjän täysin oikeudettoman hyökkäyssodan pitkittyessä sotaa paenneiden ukrainalaisten tilapäistä suojelua on jatkettava. Kyse on samalla eurooppalaisesta mutta myöskin kansallisesta vastuunkannosta, jolla tuemme Ukrainan kansaa valtavan häädän keskellä, jonka kohteeksi kansakunta on joutunut Venäjän käynnistettyä sotansa. Tilapäisen suojelun tarjoaminen kuuluu osaksi sitä kokonaisuutta, jossa tuemme Ukrainaa eri tavoin humanitäärisesti taloudellisen tuen ja myöskin puolustusmateriaalituen avulla.

Tässä hallituksen esityksen lausuntopalautteessa nousi useiden palautteenantajien näkökulmasta esiin tarve esityksen sisältämien muutosten hyvin huolelliselle viestinnälle kaikille niille kohderyhmille ja asianosaisille, joita nämä muutokset tulevat koskemaan. Ja olisinkin vastuuministeriltä tässä esityksen lähetekeskustelussa halunnut tiedustella, että onhan tämä viestintäasia otettu huomioon ja tullaan toteuttamaan niin, että tämä huoli poistuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän esityskokonaisuuteen liittyy monia yksityiskohtia, joista varmasti olisi hyvä käydä laajempaakin keskustelua, mutta puutun nyt vain tähän pääkohtaan, mikä liittyy juuri siihen, että tilapäistä suojelua jatketaan heidän osaltaan, jotka sitä ovat jo tähän mennessä saaneet. Tämä kaikkihan perustuu siihen kolme vuotta sitten Euroopan unionissa tehtyyn direktiiviin, jonka pohjalta nyt Suomessa näitä tilapäisen suojelun oleskelulupia on nämä kaikki kymmenet tuhannet annettu ukrainalaisille, jotka ovat sotaa paenneet, ja on todella tärkeätä, että suomalainenkin yhteiskunta tässä toimii nyt heidän kannaltaan parhaalla mahdollisella tavalla, niin että nämä luvat jatkuvat ja tältä osin ei heidän arjessaan suurempia muutoksia ole ja tältä osin nyt ainaakaan heidän tilanteensa ei heikenny.

Sitten puutun myös siihen asiaan, jonka myös tässä sisäministeri hyvin nosti esille, että tälläkin hetkellä todella jokaisella tilapäisen suojelun perusteella maassa oleskelevalla on missä tahansa vaiheessa mahdollisuus hakea sitten oleskelulupaa esimerkiksi työn tai opiskelun perusteella, mikäli haluaa suomalaiseen yhteiskuntaan jäädä. Kun ei ole varmaan näköpiirissä, että kovin nopeaa muutosta Ukrainassa olisi tapahtumassa, vaikka kaikki varmaan toivomme, että jossain vaiheessa sota loppuu, niin voisin kuvitella, että monet heistä, jotka Suomeen ovat tulleet, ovat alkaneet pitämään tätä jo uutena kotinaan. Sen takia on varmaan syytä, että myös muistutamme heitä siitä mahdollisuudesta, että mikäli he täällä työllistyvät tai sijoittuvat opiskelemaan, niin missä tahansa vaiheessa he voivat myös hakea toista oleskelulupaa ja tältä osin sitten jäädä suomalaista yhteiskuntaa rakentamaan. Monet heistä, jotka ovat täällä jo olleet useamman vuoden, ovat jo varmasti muodostaneet kohtalaisen kiinteätkin suhteet uuteen yhteiskuntaan tänne, ja siltä osin toivon, että moni heistä, jos haluaa, voi myös tänne jäädä tulevaisuuttaan ja koko suomalaista yhteiskuntaa rakentamaan.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Kaikilta osin tämä perusesitys tässä hallituksen esityksessä, eli että nämä tilapäisen suojelun luvat jatkuvat nyt keskeytyksettä eteenpäin, on minusta perusteltu, ja muiden yksityiskohtien osalta luotan hallintovaliokunnan arviointikykyyn, että se kykenee tämänkin esityksen läpi käymään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä sisäministeri Rantanen, kiitos hyvästä esityksestä ja esittelystä. — Niin kuin tässä edellä edustajakollega Joonas Räsänen esille toi, tämä tilanne on jatkunut hyvin pitkään ja synnyttänyt jo aika vakiintuneita ja ehkä hyvin pysyviäkin tilanteita näiden sotaa paenneiden kohdalla. Kyse on siis tilapäisen suojelun jatkamisesta Ukrainan kansalaisille, jotka pakenivat tätä sotaa, joka käynnistyi itse asiassa yli kymmenen vuotta sitten ja laajeni täysimittaiseksi hyökkäyssodaksi jo pian kolme vuotta sitten. Yli tuhat pitkää taistelupäivää Ukrainan kansa ja maan vapaus ovat olleet uhattuna, ja sieltä esimerkiksi monet lapsiperheet tai lapset äitiensä kanssa joutuivat sotaa pakenemaan. Kolme vuotta poissa omasta kotimaasta on pitkä aika varsinkin lapsille, ja näihin perheisiin on muuten syntynyt lapsia myös Suomessa ollessa näiden vuosien aikana. Se tietysti luo ihan omanlaista, uudenlaistakin sidettä ehkä tähän meidänkin maahan, joka tässä on avun ja turvan antaja, ja moni tätä varmasti joutuu pohtimaan myös tulevaisuudessa.

Edustaja Räsänen kuvasi hyvin sitä arkea, mikä näissä perheissä on työn, opiskelun, päivähoiton ja monien muiden asioiden kanssa, ja tärkeää on, että meillä ovat myös tukiverkot riittävät näille henkilöille tässä tilanteessa, kun he asuvat Suomessa, ehkä monet vielä vähän epä tietoisuudenkin tilanteessa siitä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Meillä pitää olla valmius antaa heille mahdollisuus jäädä tänne, jos he toteavat sen, että tästä on syntynyt vaikkapa syntyneiden lasten kautta jo hyvin pysyvä uusi kotimaa, mutta toki on hienoa, jos pystymme rauhan saamaan aikaan Ukrainaan ja sitä kautta sitten tukemaan kaikkea siinä paluumuutossa, joka toivottavasti olisi lähitulevaisuudessa edessä. Mutta tämä rauhan tilanne ei nyt ihan varmasti lähitulevaisuudessa ole näköpiirissä, tai ainakaan se tilanne, kun Ukrainaan pystyttäisiin muuttamaan takaisin. Se vaatii vielä kyllä paljon työtä ja ponnisteluja, ja toivon, että myös meidän valtioneuvosto ulkoministerin, pääministerin ja sisäministerin johdolla tekee kaiken mahdollisen tässä. Sitten oma tilanteensa on tietysti se massiivinen jälleenrakennustyö, jota esimerkiksi ministeri Rydman on ollut jo lukuisia kertoja eteenpäinviemässä ja avaamassa näitä keskusteluja.

Tämä esitys on hyvä ja tervetullut, ja toivotaan, että tälle ei enää jatkoa tämän jälkeen tarvitsisi säätää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström poissa. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.20 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn näihin myönteisiin arvioihin ja kiitoksiin siitä, että hallitus on nyt päättänyt tätä tilapäistä suojelua ja sen kestoja jatkaa. Me kaikki suomalaiset olemme suhtautuneet erittäin lämpimästi ja myötätuntoisesti siihen karmeaan kohtaloon, mihinkä ukrainalaiset ja heidän maansa ovat joutuneet, ja sitä suojaa mielellämme heille jatkossakin tarjoamme.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota tähän 113 §:n muutokseen tässä hallituksen esityksessä: Tämähän tarkoittaa siis sitä, että tähän saakka, ennen tätä hallituksen esittämää muutosta, sen jälkeen kun tilapäinen suojeleminen on jatkunut kolme vuotta, sitten myönnettäisiin pysyvä oleskelulupa — esimerkiksi nyt näille ukrainalaisille, joilleka Suomi tarjoaa turvaa. No, nyt sitten tämän hallituksen esityksen jälkeen tämä tilapäisen suojelun nojalla myönnetty oleskelulupa olisi aina tilapäinen, ja mahdollisuus sen nojalla jatkuvan oleskelun myöntämiseen poistuisi näiltä, jotka saavat tilapäistä suojelua. Olisin halunnut tästä kuulla ministeriltä perustelut, miksi olette päätyneet tällaiseen ratkaisuun. Tämä on mielestäni aika periaatteellinen. Toki en missään nimessä tässä halua antaa sellaista kuvaa, etteivätkö tässä kaikki aivan yhtä lailla haluaisi jatkossakin tarjota ukrainalaisille tätä suojelua — näin on, ja näin on syytä ollakin, mutta mielestäni tämä, että nyt jos myönnettäisiinkin tämä jatkuva oleskelulupa, olisi parempi ja pitkäkestoisempi ratkaisu näille ukrainalaisille pakolaisille, koska sen jälkeen he pystyisivät sitten aikanaan hakemaan kansalaisuutta ja muutenkin olisi niin sanotusti varmemmalla pohjalla se heidän oleskelunsa, vaikkakaan en usko, että kukaan missään vaiheessa ainakaan Suomessa tulisi esittämään sellaista, että tämä tilapäinen suojeleminen lopetettaisiin, niin kauan kun sota siellä jatkuu. Toki tälläkin hetkellä on mahdollista ukrainalaisen tilapäistä suojelua saavan hakea pysyvää oleskelulupaa esimerkiksi opiskelupaikan tai työn nojalla, mutta edelleenkin ihmettelen, miksi tämän tilapäisen suojelun muuttaminen jatkuvaksi oleskeluvaksi nyt halutaan tässä esityksessä poistaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

14.23 Timo Vornanen tv: Kunnioitettu puhemies! Arvoisa ministeri! Venäjän hyökkäys vuonna 2022 aiheutti valtavan tarpeen paeta Ukrainasta. Euroopan unioni aktivoikin tilapäisen suojelun direktiivin, jotta sotaa pakeneville saataisiin nopeasti suojaa. Koko EU-alueella tilapäistä suojelua on tällä hetkellä annettu noin 4,4 miljoonalle ihmiselle, ja Suomi on osallistunut merkittävällä panostuksella tähän yhteiseen ponnistukseen ja myöntänyt suojelun noin 77 000 henkilölle, kuten ministeri edellä totesi.

Tällä hetkellä Suomessa oleskelee noin 46 000 tilapäistä suojelua saavaa henkilöä, mutta vuonna 22 myönnetty kolmivuotiset oleskeluluvat ovat nyt vanhentumassa. Vaikka tilapäinen suojeleminen on ollut nopea ja välttämätön ratkaisu akuuttiin kriisiin, tarvitaan Ukrainan sodan pitkittyessä muutoksia lainsäädäntöön. Tämän nyt käsittelyssä olevan esityksen perusteella olemassa olevia tilapäisen suojelun oleskelulupia voitaisiin jatkaa yhdellä vuodelalla eli maaliskuuhun 2026 asti. Tämä vuoden jatkoaika ei tarkoita loputtomiin jatkuvaa tilapäistä suojelua, vaan kyseessä on lisäaika, jotta paenneet ukrainalaiset saavat vakautta ja jatkumoa elämäänsä. Se helpottaa myös heidän osallistumistaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan.

Kyseessä on myös taloudellisesti järkevin tapa jatkaa oleskelulupien voimassaoloa EU-direktiivin vaatimusten mukaisesti. Maahanmuuttoviraston näkökulmasta esitys sujuvoittaa, joustavoittaa ja tehostaa tilapäiseen suojeluun liittyvää prosessia.

Suomen tulee puuttua aiempaa tehokkaammin laittomaan maassaoloon, ja yhtenä tärkeänä palasena tässä on laillisten väylien tehostaminen, sujuvoittaminen ja niiden parempi kontrolli. Laillisia väyliä tehostamalla pystymme varmistamaan, että maahanmuutto ja maassamme oleskelu on hallittua ja voimme keskittyä oikeasti suojelua tarvitsevien auttamiseen. Tässä tapauksessa tilapäinen suojeleminen on tarkoitettu ensisijaisesti Ukrainan kansa-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

laisille ja niille, jotka asuvat Ukrainassa pysyvästi ja joutuvat pakenemaan sotaa. Jatkossa täällä oleskelevat, Ukrainan kautta Suomeen päätyneet kolmansien maiden kansalaiset eivät enää olisi oikeutettuja tilapäiseen suojeluun. Näitä henkilöitä on alle 200. Viranomaisen täytyy pitää huolta, että nämä kyseiset henkilöt eivät jää oleskelemaan maahamme laitomasti.

Loppuun voin todeta kannattavani tätä esitystä. Se on käytännöllinen keino sekä Suomen että sotaa pakenevien ukrainalaisten kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.26 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Venäjän laajamittaisesta ja häikäilemättömästä hyökkäyksestä Ukraina tulee näinä päivinä kuluneeksi kolme vuotta. Tämä hyökkäys ja sota on saattanut matkaan valtavan pakolaiskriisin, ja Suomeenkin on saapunut yli 45 000 ukrainalaista sotaa pakoon.

Yhdysvaltain uusi presidentti Donald Trump puhuu paljon sodan lopettamisesta, ja hyvä niin. Kukaan ei kaipaa rauhaa enemmän kuin Ukrainan kansa. Olen kuitenkin jonkin verran huolissani presidentti Trumpin aikeista. Hän puhuu tällä hetkellä hyvin levottomia esimerkiksi Grönlannista ja Gazasta. Toivon todella, ettei presidentti Trump ajattele, että presidentti Putinin kanssa olisi hyvä tehdä sopimus sodan lopettamisesta, koska se tarkoittaisi lopettamista pitkälle ilmeisesti Putinin ehdoilla.

Nyt tällä lakiesityksellä mahdollistetaan näiden Suomessa olevien ukrainalaisten pakolaisten väliaikaisen luvan jatkuminen, ja ymmärtääkseni on tarkoitus, että sitä tullaan jatkamaan vuodella maaliskuuhun 26 saakka. Kysyn ministeriltä: mitä sen jälkeen? Mikäli sota jatkuu ja tilanne jatkuu nykyisellään ja mikäli unioni päättää taas vuoden jatkoajasta, niin onko Suomi sidottu siihen? Entä jos Suomi haluaisi antaa näille ihmisille, jotka ovat siinä vaiheessa sitten olleet Suomessa jo jopa neljä vuotta, vaikka kahden tai kolmen tai neljän vuoden tämmöisen tilapäisen luvan, niin olisiko se mahdollista? Tähän ehkä saamme vastauksen. Ymmärrän, että tämä on yksi yksityiskohta, johon ehkä paremmin siellä hallintovaliokunnassa saamme vastauksen.

Miksi puhun yli vuoden kestävästä lisäluvasta? Siksi, että pitempi tilapäinen lupa toimisi positiivisesti, jos ajatellaan näiden ihmisten epävarmuuden vähentämistä koskien omaa tulevaisuuttaan, jos ajatellaan näiden ihmisten motivaatiota oppia suomen kieltä tai motivaatiota muutenkin juurtua Suomeen ja vakiinnuttaa olemisensa ja asumisensa Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska lähetekeskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy loppuaan, annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Rantaselle ja totean, että mikäli puhujalistalle jää vielä pitämättömiä puheenvuoroja, keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ministerin vastauspuheenvuoron jälkeen ja sitä jatketaan muiden asia-kohtien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä, noin viisi minuuttia.

14.29 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! On ilo kuulla se, että me tässä salissa olemme samaa mieltä siitä, että meidän on tehtävä kaikkemme Ukrainan auttamiseksi ja kannettava myös oma vastuumme niiden ukrainalaisten auttamiseksi, jotka kotimaastaan sotaa ovat paenneet. Kaikilla meillä varmasti on myöskin toiveena se, että rauha palaisi Ukrainaasiin ehdoin mahdollisimman pian, ja se puolestaan mahdollistaisi myöskin palaamisen kotimaahan.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Mitä tulee tähän jatkuvaan oleskelulupaan, niin se ei ole sama asia kuin pysyvä oleskelulupa, jota tässä nyt muutetaan. Kuten tämän direktiivin nimessä todetaan, mutta myöskin tässä lakiesityksessä, kysymys on tilapäisestä suojelusta, jonka on tarkoitus pysyäkin tilapäisenä, ja kuten tässä todettua, niin silloin kun henkilö esimerkiksi haluaa hakea oleskelulupaa työn tai opiskelun perusteella, niin hän voi varsin hyvin sinne puolelle vaihtaa.

Mitä tulee sitten tähän ajatukseen siitä, mitä voisimme tehdä, jotta ukrainalaiset voisivat jäädä pidemmäksi aikaa. Mielestäni on kuitenkin syytä huomioda tässä se, että me emme voi ketään myöskään pakottaa jäämään Suomeen. Ne henkilöt, jotka tänne sitten jäävät ja jotka ovat tänne rakentaneet elämänsä, jäävät, mutta lienee aika selvää, että osa haluaa varmasti palata kotimaahansa eikä vähimmässä määrin tämän jälleenrakennuksen vuoksi. Ja siltä osin meidän ei kannata Euroopassa pyrkiä sellaisiin ratkaisuihin, jotka puolestaan tätä puolta hankaloittavat.

Kun katsotaan tätä kokonaisuutta — täällä kysyttiin, muun muassa edustaja Zyskiewicz tästä, että mitä sitten vuoden jälkeen — niin kysymys on pitkälti siitä, että tässä kannattaa kuitenkin hakea ratkaisuja koko EU:n tasolla. Emme ehkä pidä järkevänä sitä, että jokainen maa tekee erilaisia ratkaisuja, mikä voi puolestaan aiheuttaa sitten isoja ihmisiirtymiä toisaalle. Siinä mielessä on tärkeitä, että tähän löydetään EU-tasoiset ratkaisut kulloisenkin tilanteen mukaisesti. Nyt tietysti tässä vaiheessa, kun sota edelleen riehuu Ukrainassa, on äärimmäisen tärkeää, että tätä kyseistä direktiiviä on jatkettu ja että myöskin me täällä viemme sen omaan lainsäädäntöömme, ja näin ollen täällä olevat ukrainalaiset voivat jatkaa sekä oleskeluaan että pitää myös oleskelulupakorttinsa voimassa, jolloinka tätä uutta hakemusrumbaa ei tässä kohta tarvitse tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Rantanen. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.05.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 14 käsittelyä. — Sieltä edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.05 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Kiitokset ministeri Rantaselle, joka juuri äsken poistui salista ja aiemmin tänään esitteli tämän kyseisen lain, jota kannatan ihan täysin, että kun suojelun tarve loppuu, niin oleskelulupa päättyy. Näinhän sen täytyy olla, ja kannatan myöskin sitä, että tuemme ja autamme ukrainalaisia kaikin tavoin myös vastaisuudessakin.

Mutta se, minkä tähden halusin vielä muutaman sanan sanoa tässä lopuksi, vaikka se varsinainen käsittely nyt ikään kuin jo menikin: Nämä monet Suomeen ja laajemminkin Eurooppaan paenneista Ukrainan kansalaisista ovat kotoisin Ukrainan itäosista, eli sieltä sotatoimien alla olevien Donetskin ja Luhanskin alueilta. Monet näistä asukkaista, jotka sieltä tulevat — eivät tietenkään kaikki, mutta aika monet — ovat olleet, mitä olen tutkinut, paitsi venäjänkielisiä niin valitettavasti osa myös Venäjä-mielisiä, ja nyt näitäkin henkilöitä siis on paennut näitä sotatoimia, kuten luonnollista on, muualle Eurooppaan ja

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

myöskin Suomeen. Tämä on meiltä sitten ehkä jäänyt vähän huomaamatta tässä laajassa ja oikeutetussa halussamme auttaa ukrainalaisia, että kaikki Ukrainan kansalaiset eivät välttämättä kuitenkaan ole sitten ikään kuin ukrainalaisia etniseltä taustaltaan, jos tällöinen sanamuoto vielä nykyään sallitaan. Toivoisin, että suomalaiset viranomaiset ja eurooppalaiset viranomaiset laajemminkin nyt terästäisivät vähän otettaan ja alkaisivat seuraamaan tänne Suomeen ja muualle Eurooppaan paenneitten Ukrainan kansalaisten asenteita ja toimintaa Suomessa ja Euroopassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

16.07 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Snart är det tre år sedan Ryssland startade det brutala och illegala anfallskriget mot Ukraina, det största kriget i Europa sedan andra världskriget. Finland behöver stöda Ukraina så länge som det behövs. Vid sidan av all hjälp till Ukraina med vapen och ammunition och annan nödvändig materiel och annan nödvändig hjälp måste vi hjälpa dem som har flytt Ukraina, av vilka många är i Finland och måste ha uppehållstillstånd. Tack till minister Rantanen för det här lagförslaget.

Ärade talman! Åland har drygt 300 ukrainska flyktingar för tillfället. Ungefär en procent av Ålands befolkning är just nu ukrainare, och många ålänningar har öppnat sina hem, med frivilliga insatser stött Ukraina och skaffat jobb till dem som har flytt och som nu finns på Åland.

Då kriget bröt ut lovade staten alla finländska kommuner att man ska kompensera kommunerna för de utgifter som man hade i början för att arrangera hälsovård, skola och undervisning för de barn som behövde undervisning, och det här gjorde staten genom att man höjde statsandelarna till alla finländska kommuner. Problemet är att höjningen av statsandelarna aldrig gällde på Åland, eftersom Åland är självstyre och de åländska kommunerna får landskapsandelar och inte statsandelar. Det betyder att de åländska kommunerna aldrig har blivit kompenserade på det sättet som de övriga kommunerna i landet har blivit kompenserade, och det här är någonting som man måste rätta till även om det inte hör till det här specifika lagförslaget.

Det handlar inte om att man inte vill hjälpa Ukraina — tvärtom, det åländska samhället hjälper Ukraina på alla sätt och vis — utan det handlar om en jämlikhet och en rättvisa kommuner emellan som det är viktigt att regeringen nu tittar på och säkerställer.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 205/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle liikenne-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.33 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esi-
tyksellä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaami-
sesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta. Lailla täytäntöön pantaisiin kriittisten toimijoi-
den häiriönsietokykyä koskeva niin sanottu CER-direktiivi. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pieni hetki.

Jatkossa käytän lakiehdotuksesta nimeä CER-laki.

Edelleen ehdotetaan muutettavaksi myös turvallisuus selvityslakia, jolloin perusmuotoi-
nen henkilöturvallisuus selvitys voidaan laatia, jos toimii tehtävissä, joissa voi vahingoit-
taa yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimivuutta tai
kriittisen tuotannon jatkumista tai näissä tehtävissään saamiensa tietojen oikeudettomalla
käytöllä merkittäväällä tavalla vaarantaa valtion turvallisuutta tai edistää järjestäytyntä ri-
kollisuutta.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoi-
mista ja turvatoimien valvonnasta annettua lakia, jolla vahvennetaan ulkomaanliikenteen
satamien turvallisuutta. Tällöin satamanpitäjän on varmistettava, että sataman turvallisuu-
den kannalta kriittisiin tietoihin ja tietojärjestelmiin pääsy on vain henkilöillä, joita voi-
daan pitää nuhteettomina ja luotettavina. Myös eräitä muita kokonaisuuteen liittyviä lake-
ja ehdotetaan muutettaviksi.

CER-direktiivillä tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kan-
nalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista. Direktiivi kattaa
11 toimialaa, joita ovat energia-, liikenne- ja pankkiala, rahoitusmarkkinoiden infrastruk-
tuuri, terveys, juomavesi, jätevesi, digitaalinen infrastruktuuri, julkishallinto ja avaruus
sekä elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu. Toimialoilla on sektorikohtaista sääte-
lyä, ja CER-laki on yleislaki.

CER-lain mukaan määritetyn kriittisen toimijan velvollisuudesta hallita kyberturvalli-
suuteen liittyviä riskejä säädetään kyberturvallisuus laissa, jota koskeva hallituksen esitys
on eduskunnan käsiteltävänä. Totean, että Venäjän hyökkäyssodan myötä muuttuneessa
turvallisuusympäristössä satamiin kohdistuva hybridi-, vakoilu- ja rikollisuusuhka on kas-
vanut aiempaa merkittävämmäksi. Valtiolliset ja ei-valtiolliset toimijat mukaan lukien jär-
jestäytyneet rikollisryhmät voivat pyrkiä hyödyntämään tai vahingoittamaan satamien toi-
mintaa.

Matkustaja- ja logistiikkadatansa vuoksi satamat voivat muodostaa kiinnostavan vakoi-
lukohteen ja tarjoavat mahdollisuuden seurata tai vaikuttaa Suomelle elintärkeisiin mat-
kustaja-, materiaali- tai energiavirtoihin. Liikenteen solmukohtina satamat ovat kiinnosta-
via kohteita myös terroristisille toimijoille. Europolin mukaan järjestäytynyt rikollisuus ja

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

sitä myötä huumausainerikollisuus ovat jo saaneet suurempaa jalansijaa Euroopan satamissa.

Satamilla on merkitystä maanpuolustukselle muun muassa sotilaallisen tuen vastaanottamisen ja antamisen kannalta. Turvallisuusselvityksiä ajateltaessa keskeisimmässä asemassa satamainfrastruktuurin kannalta on satamanpitäjä. Satamanpitäjällä on kokonaisvastuu sataman turvallisuudesta, joten turvallisuusselvitysten hakeminen henkilöstöstä esitetään keskitettäväksi satamanpitäjälle eikä kullekin yritykselle.

Arvoisa puhemies! Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva kansallinen strategia ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston hyväksymänä valtakunnallisena suunnitelmana. Valtakunnalliseen suunnitelmaan sisällytetään muun muassa strategiset tavoitteet ja painopisteet kriittisten toimijoiden yleisen häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Tällöin on otettava huomioon rajat ylittävät ja eri toimialojen riippuvuudet ja keskinäiset riippuvuussuhteet.

Valtakunnallinen suunnitelma sisältää myös kuvauksen kriittisten toimijoiden yleisen häiriönsietokyvyn parantamiseen tarvittavista toimenpiteistä sekä kuvauksen kriittistä infrastruktuuria ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevasta kansallisesta riskinarvioinnista. Edelleen suunnitelmaan tulee sisällyttää kuvaukset kriittisten toimijoiden määrittämisprosessista ja toimijoita koskevasta tukiprosessista. Myös muita vaatimuksia on edellä mainittujen lisäksi. CER-lain mukaan kansallinen riskinarvio yhteensovitetaan muun muassa EU:n pelastuspalvelumekanismien perusteella laadittavan kansallisen riskinarvion kanssa. Suomessa tällainen on annettu viimeksi vuonna 2023.

Uusia viranomaisia ei lailla perusteta. Sisäministeriölle tulee kuitenkin uutena yhteensovittamistehtävä, johon sisältyy CER-lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta, yhteensovittaminen ja kehittäminen. Sektoriministeriöille kuuluu keskeisesti päätös kriittisen toimijan määrittämisestä, ja ennen ratkaisua on pyydetty lausuntoa sisäministeriöltä tarpeellisessa laajuudessa, muilta ministeriöiltä ja viranomaisilta sekä Huoltovarmuuskeskuselta.

Arvoisa puhemies! Kriittisen toimijan keskeiset velvoitteet liittyvät riskinarviointiin, häiriönsietokykyä koskevaan suunnitelmaan ja toimenpiteisiin häiriönsietokyvyn varmistamiseksi. Hallinnollista taakkaa vähennetään niin, että otetaan huomioon vastaavan kaltaista tarkoitusta varten laaditut muut lakisääteiset suunnitelmat, jolloin erillistä CER-lain mukaista suunnitelmaa ei tarvitse laatia. Keskeinen velvoite on myös se, että kriittisen toimijan on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä valvovalle viranomaiselle ja valtioneuvoston tilannekeskukselle poikkeamasta, joka häiritsee tai voi häiritä keskeisten palvelujen tarjoamista. Valtioneuvoston tilannekeskus välittää asianomaisen viranomaisen laatiman poikkeamailmoituksen tai viranomaisen tiedon komissiolle tai unionin jäsenmaan keskitetylle yhteyspisteelle. Näissä on kyse siitä, että poikkeamalla on tai voi olla merkittävä vaikutus keskeisten palveluiden tarjonnan jatkuvuuteen Suomen rajat ylittäen.

Toimivalta valvoa kriittisiä toimijoita olisi sektorikohtaisilla valvovilla viranomaisilla. Näitä ovat Energiavirasto, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikenne- ja viestintävirasto, Fimea, Ruokavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä aluehallintovirastot.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen toimintaympäristömme on vaikeutunut. Tämän esityksen myötä valtio saa entistä paremman näkymän yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten toimijoiden varautumiseen. CER-lain rajapinnassa työ muun muassa valmius- ja huoltovarmuuslainsäädännön tarkistamiseksi on käynnissä. CER-lain mukai-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

set toimet, huoltovarmuustoiminta ja valmiuslain mukainen varautuminen täydentävät toisiaan.

Myös Natossa kriisinkestävyys on nostettu keskeiseksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alueeksi. Euroopan tasolla EU-lainsäädäntö, jota kansallisesti toimeenpannaan, tukee myös puolustusliiton tavoitteita ei-sotilaallisen varautumisen osalta. Nämä liittyvät muun muassa ruoan ja veden saatavuuteen tai energiantuotantoon.

Arvoisa puhemies! Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Esityksellä toteutetaan osaltaan hallitusohjelman kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyys vahvistamista koskevaa strategista kokonaisuutta. Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.42 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuus ja toimiva arki perustuvat vahvaan puolustukseen, varautumiseen ja perusrakenteeseen. Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys elintärkeiden palveluiden suojaamisesta varmistaa, että sähköverkot, tietoliikenneyhteydet, vesihuolto ja liikenne kestävät häiriöitä. Se on paitsi meidän kaikkien myös erityisesti Pohjois-Suomen etu.

Arvoisa herra puhemies! Tämä kokonaisuus tuo Suomen varautumisen tähän päivään ja lisää Suomen turvallisuutta ottamalla huomioon uuden yhteiseurooppalaisen linjan varautumisessa. Ilkivalta, verkkohyökkäykset ja epävakaa maailmantilanne vaativat ennakkointia. Pohjois-Suomessa pitkät välimatkat ja ajoittain vaikeat sääolosuhteet lisäävät varautumisen tarvetta. EU-maiden on varauduttava yhdessä.

Elämme pysyvästi muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan on muistutus siitä, ettei vakautta voi pitää itsestäänselvyytenä. Samalla tahallinen häirintä ja painostus lisääntyvät myös Suomen lähialueilla. Kun turvallisuusympäristö muuttuu, on meidän huolehdittava, että koko maamme on huolellisesti varautunut, harjoitellut ja valmis vastaamaan uusiin haasteisiin. Vihollinen treenaa joka ainoa päivä. Varautumisen tulee tapahtua syvän rauhantilan vallitessa eli viimeistään nyt.

Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssämme oleva esitys on merkittävä askel Suomen turvallisuuden vahvistamisessa. Siinä määritellään selkeästi, mitkä palvelut ja toimijat ovat kriisitilanteessa korvaamattoman kriittisiä. Pohjois-Suomen laajat alueet, pitkät etäisyydet ja harva asutus tekevät varautumisesta erittäin tärkeän. Turvallisuus ei saa olla kiinni sijainnista. Koko maan on oltava valmiina puolustamaan isänmaata häiriötilanteissa. Tämä laki vahvistaa Suomen asemaa osana läntistä puolustusyhteisöä. Se tukee Naton tavoitteita ja antaa Suomelle entistä paremmat työkalut oman puolustuksensa kehittämiseen. Pohjois-Suomella on tässä erityinen rooli, ja se toimii strategisena alueena, jossa maanpuolustuksen ja liittolaistemme tukemisen merkitys kasvaa jatkuvasti. Tämä ei ole vain kansallinen kysymys vaan osa koko Euroopan turvallisuusratkaisua.

Arvoisa herra puhemies! Tulevaisuudessa Suomen kriittisen rakenteen on kestävä häiriöt ja toivuttava niistä nopeasti ja tehokkaasti. Tämä laki antaa meille mahdollisuuden turvata kriittisten toimintojen jatkuvuus häiriöistä huolimatta. On meidän vastuulla varmistaa, että kriittiset palvelut pysyvät toimintakunnossa ja palautuvat nopeasti kaikissa tilanteissa. Turvallinen yhteiskunta on kaikkien etu.

Kannatan hallituksen esitystä ja toivon laajaa tukea eduskunnalta. Tämä on sijoitus turvallisuuteen ja turvalliseen tulevaisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.46 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Varautumisen toden totta pitää olla kunnossa. Pyrimme välttämään pahinta, mutta olemme varautuneita siihenkin. Suomessa on jo tähän mennessä huolehdittu varautumisesta verrattain hyvin ja viranomaiset tekevät todella hyvää työtä niin huoltovarmuuden kuin muunkin varautumisen takaamiseksi. On tärkeää, että lainsäädäntö on ajan tasalla. Asiahan on juuri niin, että niin korona-aika kuin Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa ovat paitsi osoittaneet meille meidän yhteiskuntamme vahvuuksia, joista voimme olla tyytyväisiä, myös näyttäneet kehittämistarpeita — puhumattakaan sitten Euroopan unionin tasosta.

Nythan on kyseessä Euroopan unionin säädös, jonka soveltamisalaan kuuluvat nämä yksitoista toimialaa, jotka ministeri tuossa jo esittelikin ja joita ovat esimerkiksi energia, liikenne, vesi ja jätehuolto, terveys ja pankkiala. On hyvä, että unionin jäsenmaat ovat kaikki varautuneita, ja meille suomalaisille se on myös erittäin tärkeää. Tällä sääntelyllähän pyritään myös yhtenäistämään Euroopan unionin varautumista ja sitä, että esimerkiksi sisämarkkinat pystyvät toimimaan kaikissa tilanteissa mahdollisimman häiriöttömästi, ja tämä hyödyttää niin suomalaista yhteiskuntaa, meidän yrityksiämme kuin kansalaisiammekin. Suomalaisen yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on jo määritelty turvallisuusstrategiassa, ja meillä on erikseen paljon lainsäädäntöä eri laeissa, jotka liittyvät huoltovarmuuteen ja varautumiseen, ja myöskin meidän valmiuslakimme ottaa nämä asiat huomioon.

Nyt tämän esityksen myötä Suomeen tosiaan saadaan lainsäädäntökehys, joka sitten antaa valtiolle uuden ja vahvistavan näkymän näiden erilaisten kriittisten toimintojen varautumisen tilaan ja sen kehittämistarpeisiin. Kokonaisuutena tämä hallituksen esitys on hyvin tarpeellinen.

Arvoisa puhemies! Kaikki varautuminen ei aina edellytä uutta lainsäädäntöä, mutta silloin, kun erilaisia lakeja säädetään, on pidettävä ohjenuorana myös sitä, että pyritään välttämään kaikin tavoin kaikenlaista turhaa ja ylimääräistä byrokratiaa tai kuormaa niin viranomaisille, yrityksille kuin kansalaisille ja yhteisöille — turvallisuudesta tinkimättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.48 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta sekä muutettaviksi useita esitykseen liittyviä eri lakeja. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva niin sanottu CER-direktiivi. Lisäksi ulkomaan liikenteen satamien satamanpitäjille säädettäisiin velvollisuus varmistaa tiettyjen työtekijäryhmien nuhteettomuus ja luotettavuus henkilöturvallisuusselvityksellä. Direktiivi tuo uusia tehtäviä yhteensovittavalle ministeriölle, sektoriministeriölle ja viranomaisille. Direktiivin mukaan uusi tehtävä tulee tunnistaa ja määrittää yhdenmukaisin menettelyin kriittiset toimijat sekä valvontaan liittyvät tehtävät. Toimivalta valvoa kriittisiä toimijoita olisi sektorikohtaisilla valvontaviranomaisilla. Kriittisiä toimijoita koskevat keskeiset velvoitteet liittyisivät riskiarviointiin, häiriönsietokykyä koskevaan suunnitelmaan ja häiriönsietokyvyn varmistamiseen sekä poikkeamia koskeviin menettelyihin. Esityksen myötä valtio saa entistä paremman näkymän yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten toimijoiden varautumiseen.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Esityksellä toteutetaan osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kansallista turvallisuuden ja yhteiskunnan kriisinkestävyyden vahvistamista koskevaa strategista kokonaisuutta. Suomessa kriittistä infrastruktuuria tai yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta keskeisiä toimijoita ei ole määritelty lainsäädännön tasolla, vaikka sektori-kohtaisella lainsäädännöllä onkin toteutettu kriittistä infrastruktuuria ja keskeisiksi toimijoiksi katsottavia tahoja koskevaa sääntelyä.

CER-direktiivin toimeenpanon myötä Suomeen saadaan lainsäädäntökehys, ja sen myötä valtiolle muodostuu näkymä kriittisten toimijoiden varautumisen tilaan ja sen kehittämistarpeisiin. CER-direktiivi sisältää kehikon kriittisten toimijoiden yhteismitalliseen määrittämiseen direktiivin soveltamisalaa kuuluvilla 11 sektorilla. CER-direktiiviin perustuva lakiehdotus yhdenmukaistaisi kriittisten toimijoiden tunnistamisen sekä häiriönsietokykyä koskevat menettelyt ja arviointiperusteet EU:n jäsenvaltioissa ja loisi selkeät menettelyt myös jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys on hyvä ja perusteltu. Turvallisuustilanne Euroopassa on heikentynyt merkittävästi Venäjän käymän hyökkäyssodan myötä. Samanaikaisesti Yhdysvallat on vaatinut Eurooppaa ottamaan entistä suuremman roolin omasta varautumisestaan ja puolustuksestaan.

Näen tämän esityksen osaltaan parantavan mahdollisuuksiamme varautua erilaisiin kriiseihin ja ennaltaehkäisemään vihamielisten tahojen vaikutusmahdollisuuksia yhteiskuntaamme kohtaan. Kannatan esityksen hyväksymistä, ja toivon sille myönteistä käsittelyä.

Kiitos ministeri Rantaselle esityksen tuomisesta eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.52 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä toteutetaan osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kansallisen turvallisuuden ja yhteiskunnan kriisinkestävyyden vahvistamista koskevaa strategista kokonaisuutta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, mikä on myös tarkoituksenmukaista vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva niin sanottu CER-direktiivi. Lisäksi ulkomaanliikenteen satamien satamapitäjille säädettäisiin velvollisuus varmistaa tiettyjen työntekijäryhmien nuhteettomuus ja luotettavuus henkilöturvallisuusselvityksellä.

On erittäin tärkeää, että saatamme lainsäädännön sille tasolle, mitä nykyinen maailmantilanne vaatii. CER-direktiivillä tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista sekä yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ylläpitämistä. Koska kysymys on monien eri lakien yhteensovittamisesta, on tarpeen säätää yleislaki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta, jolla CER-direktiivi pantaisiin täytäntöön. Olemme viimeisen vuoden aikana nähneet, miksi tarvitsemme häiriönsietokyvyn vahvistamista erilaisia uhkia vastaan. Tämän lain soisi etenevän kiireellisesti eteenpäin.

Direktiivi tuo uusia tehtäviä yhteensovittavalle ministeriölle, sektoriministeriölle ja viranomaisille. Direktiivin mukaan uusi tehtävä tulee tunnistaa ja määrittää yhdenmukaisin menettelyin kriittiset toimijat sekä valvontaan liittyvät tehtävät. Toimivalta valvoa kriittisiä toimijoita olisi sektorikohtaisilla valvontaviranomaisilla.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Varautuminen on päivän sana. Sitä on tehty ja tehdään kaiken aikaa eri viranomaisten taholta. Nämä toimet tukevat myös EU:n terrorismin vastaisen ohjelman tavoitteita omalta osaltaan. CER-direktiivin tarkoituksena on sisämarkkinoiden toiminnan takaaminen kriittisten palvelujen osalta direktiivin soveltamisalalla. Tarkoitus on parantaa Euroopan unionin kannalta välttämättömien palveluiden häiriönsietokykyä sekä ylläpitää yhteiskunnan elintärkeitä ja taloudellisia toimintoja määrittäen tietyt kriittiset sektorit, jotka tarjoavat tällaisia palveluja. Euroopan unionin NIS 2 -direktiiviä sovelletaan CER-direktiivin nojalla kriittisiksi toimijoiksi määritettyihin toimijoihin niiden koosta riippumatta.

Digitaaliset palvelut ovat yhä tärkeämmässä roolissa yhteiskunnan ja talouden perusrakenteissa, joten on olennaista suojata nämä kriittiset palvelut kyberuhkilta. NIS 2 -direktiivi asettaa tiukempia vaatimuksia myös yrityksille ja niiden johdolle yhteiskunnan kriittisten toimijoiden lisäksi. Kyberturvallisuusstrategia on siis tärkeä kaikille toimijoille, jotka työskentelevät digitaalisten palveluiden parissa. Myös ne tahot, jotka ovat kriittisten toimijoiden kanssa riippuvuussuhteessa, joutuvat toimitusketjun osana toteuttamaan riskinarvioita omassa toiminnassaan.

Arvoisa puhemies! Toimialat on jaettu niiden kriittisyyden perusteella erittäin kriittisiin ja kriittisiin sektoreihin. Erittäin kriittisiä sektoreita ovat energia, terveydenhuolto, liikenne, juoma- ja jätevesi, avaruus, finanssiala, julkishallinto, tietoturva- ja hallintapalveluita tarjoavat ict-toimijat sekä digitaalinen infrastruktuuri. Kriittisiä sektoreita ovat elintarvikkealat, jätahuolto, posti- ja kuriiripalvelut sekä valmistavasta teollisuudesta muun muassa lääkintälaitteet, digitaaliset palvelut, kemikaaliala ja tutkimustoiminta. Kuten huomataan, CER-direktiivin ja NIS 2-direktiivin soveltamisala on hyvin laaja, ja kun mukaan otetaan vielä näihin liittyvät toimitusketjut, soveltamisala laajenee entisestään ja koskee hyvin montaa toimialaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että meidän tulee ymmärtää toimintaan kohdistuvat uhat ja riskit ja tuntea organisaation toiminta ja kriittiset tekijät sekä varautua kyberuhkiin. NIS 2 -direktiivin toimijoilla on myös ilmoitusvelvollisuus merkittävistä poikkeamista toiminnassaan. Kysymys on samalla huoltovarmuudesta: erittäin kriittiset ja kriittiset toimijat ovat juuri niitä tahoja, joiden varassa yhteiskunta toimii. Näin on jokaisessa yksittäisessä maassa mutta myös Euroopan laajuisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

14.57 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kriisit eivät kysy lupaa, eivätkä ne varoita etukäteen. Ne tulevat odottamatta ja koettelevat yhteiskuntamme kestävyyttä uudelleen ja uudelleen. Viime vuosina turvallisuus ei todella ole ollut itsestäänselvyys. Meidän on pitänyt olla jatkuvasti varautuneita. Venäjän sietämätön hyökkäys Ukrainaan, kyberuhat, hybrdivaikuttaminen ovat tehneet selväksi, että Suomikaan ei voi näiltä välttyä. Kuten Suomen sotilastiedustelun uusimmassa katsauksessa todetaan, niin Venäjä lisää vihamielistä vaikuttamistoimintaansa EU:n ja Naton sisällä.

Mutta se, mitä me voidaan tehdä ja tehdäänkin, on aktiivinen itsemme suojeleminen. Nyt käsiteltävä hallitusohjelman esitys toimintaympäristön suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta on paljon muutakin kuin byrokratiaa. Se on välttämätön toimenpide, joka mahdollistaa kriittisten toimialojen, kuten energian, liikenteen, digitaalisen ympäristön ja terveydenhuollon, toiminnan poikkeustilanteissa. EU:n direktiivi velvoittaa meitä varautumaan, mutta tämä laki tekee siitä todellisuutta.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomi on nykyään Naton jäsen, mutta turvallisuus ei ole pelkästään sotilaallista puolustusta. Nato asettaa jäsenmailleen tavoitteita, mutta lopulta vastuu Suomen kriisinsietokyvystä on meidän omassa käsissämme. Tässä uudessa lainsäädännössä on kyse juuri siitä, keinoista, joilla suojelemme yhteiskuntamme elintärkeitä rakenteita ja palveluja. Yhtenä esimerkkinä vesilaitosinframme, joka on suurimmaksi osaksi sijoitettu metsiin ja syrjäisille alueille. Ne ovat erittäin otollisia kohteita, ja niiden turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota entistä enemmän.

Turvallisuus ei ole vain viranomaisten tehtävä. Jokaisen kriittisen toimijan, yrityksen ja päätöksentekijän tulee varautua ja kantaa vastuunsa. Ilman toimivaa perusrakennetta, vahvoja markkinoita ja suojattua digitaalista ympäristöä emme voi taata kasvua, hyvinvointia tai kansalaistemme turvallisuutta. Nyt tehdään päätöksiä, jotka suojaavat yhteiskuntaamme kriiseiltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Rantanen, noin viisi minuuttia.

15.00 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä on erinomaisesti erinomaisia puheenvuoroja käytetty, niin totta tosiaan tämä kyseinen direktiivi ja nyt tämä hallituksen esitys täydentävät sitä, mitä me olemme tietenkin Suomessa jo paljon tehneet, varautuneet moniin asioihin. Mutta nyt pystytään yhtenäisesti tekemään sitä arviota eri sektoreilla.

Täytyy todeta, että tämä meidän turvallisuusympäristö on sellainen että... Silloin, kun työskentelin ensihoitajana, oli tuttu tällainen kolmen K:n sääntö — joka ei muuten enää ole voimassa — jossa siis liikuntavammoja hoidettiin siihen aikaan: kylmä, koho ja kompressio. Tässä sisäministerin tehtävässä näyttäisi olevan tällainen kolmen V:n sääntö, joka tällä hetkellä on varautuminen, valmius ja vaste. Näitä kolmea asiaa täytyy koko ajan rakentaa ja tehdä meidän hallinnonalallamme. Siinä mielessä tämä varautumisasia, tämä hallituksen esitys, liittyy siihen.

Ehkä tässä yhteydessä totean sen, että vaikka me teemme paljon valtiolla, kunnissa, viranomaisissa varautumista, niin en malta olla tässä yhteydessä toteamatta siitä, että se on itse asiassa meidän jokaisen asia. Mitä paremmin myös kansalaiset ovat varautuneet erilaisiin asioihin omalla varautumisellansa, sitä paremmin tämä yhtälö toimii. Nimittäin siinä kohtaa, jos kriisitilanne tulee, viranomaisten aika menee niiden ihmisten auttamiseen, jotka eivät pysty itse itseänsä auttamaan. Mielestäni tästä pitäisi puhua ehkä enemmänkin. Se on kuitenkin lopultakin aika yksinkertaista. Samalla varautumisella voit varautua moneen eri asiaan. On sitten tilanne se, että vettä ei tule hanasta tai olet influenssassa, useamman päivän kovassa kuumeessa, niin samoilla varautumisasioilla siellä kotona pärjää.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä hallituksen esitys saa ripeän, hyvän käsittelyn eduskunnassa ja saamme nämä lait voimaan mahdollisimman pian ja sitä myötä sitten toimeenpanoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.02.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.09.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 15 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä puheenvuoron pyytäjänä edustaja Löfström. Varsågod.

16.10 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Det här direktivets målsättning är att skydda kritisk infrastruktur och stärka samhällets motståndskraft. Det är mycket viktigt. Vårt högteknologiska och komplexa samhälle, där alltmer är uppkopplat, är också alltmer sårbart. Därför är det viktigt med åtgärder som Finland länge har varit duktigt på, som finns i det här direktivet, och att man får dem på ett europeiskt plan. Det är vid sidan av konkreta åtgärder i lag också viktigt att diskutera de här sakerna generellt. Alla finländare har en viktig uppgift att hålla ögon öppna gällande kritisk infrastruktur, även om vi håller huvudet kallt.

Samtidigt som det är viktigt att skydda kritisk infrastruktur är det viktigt att vi inte bygger upp kostsam och arbetsdryg byråkrati och system som blir för dyra för samhället, även om det är företag som i praktiken kommer att betala, för ökar man företags kostnader minskar vi Finlands konkurrenskraft, vilket inte är i vårt intresse. Därför är det viktigt att lagen har rätt balans så att man stärker skyddet av kritisk infrastruktur men gör det på ett samhällsekonomiskt så effektivt sätt som möjligt, så att man inte fördyrar för enskilda företag, vilket skulle försvaga Finlands konkurrenskraft.

Självstyrda Åland implementerar direktivet också själv, och ett förslag finns i Ålands lagting. I kommunikationsutskottet inledde vi behandlingen i dag. Inrikesministeriets tjänstemän har sagt till mig att man har haft ett gott samarbete med landskapsregeringen om detta samt hört landskapsregeringen i beredningen, precis som sig bör. Jag vill tacka minister Rantanen för beredningen och också presentationen här.

Arvoisa rouva puhemies! Myös Ahvenanmaa implementoi tämän direktiivin, ja esitys on nyt Ahvenanmaan maakuntapäivillä. Liikenne- ja viestintävaliokunta aloitti tänään tämän keskustelun. Sisäministeriön virkamiehet ovat sanoneet minulle, että heillä on ollut hyvä ja tiivis yhteistyö Ahvenanmaan maakuntahallituksen kanssa liittyen tähän lakiesitykseen ja he ovat myös kuulleet maakuntahallitusta ja saaneet heidän lausuntonsa, ja se on juuri asianmukaista. Haluan kiittää ministeri Rantasta lakiesityksestä ja myös hänen esittelypuheenvuorostaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kopra.

16.12 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut vakavasti. Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaan, sabotaasin uhka, kyberhyökkäykset ja hybridivaikuttaminen muun muassa korostavat osaltaan, että yhteiskuntamme on entistä alttiimpi erilaisille häiriöille. Siksi on välttämätöntä, että vahvistamme kriittisen infrastruktuurimme suojaamista ja parannamme häiriönsietokykyä. Tässä suhteessa käsittelyssä oleva hallituksen esitys on erittäin tärkeä ja kannatettava.

Esityksen myötä siis toteutetaan EU:n CER-direktiivi kansallisesti. Tämä on merkittävä askel, sillä Suomessa ei ole tähän mennessä lainsäädännön tasolla määritelty kriittistä infrastruktuuria tai yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta keskeisiä toimijoita. Tämä esitys

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

tuo siis kaivatun lainsäädäntökehityksen, joka antaa valtiolle paremman näkymän kriittisten toimijoiden varautumiseen ja mahdollisuuden asettaa yhtenäisiä vaatimuksia heidän toimintavarmuudelleen.

Tämä laki ei ole vain hallinnollinen uudistus, vaan sillä on käytännön vaikutuksia Suomen kokonaisturvallisuuteen. Esityksen keskeinen vahvuus on siinä, että se velvoittaa kriittiset toimijat arvioimaan riskejään ja parantamaan häiriönsietokykyään. Lisäksi se mahdollistaa viranomaisten paremman valvonnan ja antaa niille tarvittavat työkalut puuttua laiminlyönteihin. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi energiantuotannon, liikenteen ja digitaalisen infrastruktuurin osalta, jotka ovat tietenkin yhteiskunnan toiminnan kannalta elintärkeitä.

Lisäksi on hyvä huomata, että CER-direktiivi tukee myös Naton resilienssityötä. Nato ei voi säätää jäsenvaltioitaan sitovia lakeja, mutta me voimme tehdä sen itse. Tämä esitys antaa meille lainsäädännöllisen selkänöjan, jolla varmistamme Suomen valmiuden ja uskotavuuden osana liittokuntaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä on paljon hyvää ja on tärkeää varmistaa, että se kattaa kaikki kriittiset alueet. Esimerkiksi satama-alueilla poliisin toimintavaltuudet eivät nykyisin kata liikennevalvontaa tai muuta valvontatyötä, koska ne ovat yksityisiä alueita, eivätkä kuulu tieliikennelain piiriin. Tämä on selkeä turvallisuuspuute, sillä satamat ovat sekä logistisesti että strategisesti tärkeitä kohtia. Poliisin pitäisi voida suorittaa valvontatehtäviä satamissa yhtä kattavasti kuin muuallakin liikenneverkossa. Onko asia sisällytetty hallituksen esitykseen? Mikäli ei, niin tätä kohtaa olisi syytä täydentää.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on välttämätön ja ajankohtainen. Se parantaa kansallista turvallisuuttamme, vahvistaa kriittisen infrastruktuurin kestävyyttä ja tuo Suomen osaksi yhteiseurooppalaista varautumista.

Kannatan hallituksen esitystä ja toivon, että se saa eduskunnassa laajan tuen. Meidän on huolehdittava siitä, että Suomi pysyy toimintakykyisenä kaikissa tilanteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää poissa, edustaja Rintamäki poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.16 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan lakiesitys, joka koskee kriittisiä toimialoja, mukaan lukien terveys ja siihen liittyen muun muassa lääkkeet ja apteekkien toiminta. Täällä on hyvin käyty läpi noin niin kuin siinä isossa kuvassa, mistä tässä on kyse, mutta nostan vähän erityyppisen asian tähän esille:

Tässä esityksen pääasiallisessa sisällössä todetaan hyvin, että esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta. Edelleen sitaatti täältä, kun tähän kuuluu myös tosiaan tämä Terveyskohta, jossa lukee näin: ”Lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden toimittaja tai tarjoaja voi tarkoittaa myös elinkeinonharjoittajaa, joka tarjoaa tai toimittaa lääkinnällisiä laitteita tai sellaisia lääkkeitä, joita saa myydä apteekin ulkopuolella.” Täällä on muutenkin mainintoja tästä, ei suoraan lääkkeitä vaan tämmöisistä terveydenhuoltoon liittyvistä laitteista ja muista tuotteista. Tuossa viime syksynä syyskuussa tapahtui Varsinais-Suomessa tulipalo, jossa tuhoutui tämmöinen varasto, joka oli käytännössä ellei ainut niin ainakin ainoita, joka toimitti inkontinenssituotteita, terveydenhoitoalan tuotteita, hyvinvointialueille sekä yksityisille toimijoille ja yksityisille henkilöille — kyse on siis suomeksi sanottuna vaipoista — ja tämä tarkoitti sitä, että kun näitä vaippoja ei ollut saatavilla, niin muun muassa pal-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

velutaloissa jouduttiin ikääntyneille ihmisille esimerkiksi laittamaan kestopatentoja, mikä on tietysti todella ikävä tilanne siinä elämän loppuvaiheessa monella. Tässä on kyse terveydellisistä asioista mutta myös hyvin isoista inhimillisistä kysymyksistä.

Elikkä kun tällainen iso lainsäädäntöhanke on, niin ainakin omasta mielestäni on hyvä tarkastella välillä sitä, miten se tulee lähelle ihan oikeasti oikeita ihmisiä. Tässä prosessin yhteydessä kävi ilmi, että näistä terveydenhoitotuotteista iso osa ei kuulu minkäänlaiseen huoltovarmuuslainsäädännön piiriin, ja kun nyt tällaista lainsäädäntöä käydään läpi, niin olisi kyllä hyvä käydä tarkkaan läpi, mitä siellä on. Tuon maskitapauksen osalta huomattiin, että siinä oli ongelmia, ja tässä ihan saman tyyppinen asia hyvin voi olla esillä. Ministeri jos olisi ollut täällä paikalla, olisin kysynyt, olisiko mahdollista nyt ottaa käsitteeseen tämän hallituksen esityksen yhteydessä tämä terveydenhoitoon tarvittavien tuotteiden saatavuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

16.18 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on tosiaan laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta: CER-direktiivi, jolla tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista sekä yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ylläpitämistä kriittisen infran suojaamisessa ja häiriönsietokyvyn parantamisessa.

Tämän lakiesityksen tavoitteena on nostaa varautumisen tasoa koko Euroopassa. Suomessa siviiliyhteiskunnan varautuminen on hyvällä tasolla, mutta on hyvä, että huoltovarmuutta ja ylipäättään varautumisen tasoa koko Euroopan tasolla parannetaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Keskustelu

15.03 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin esityksessä on kysymys varautumisesta. Vaaratiedotteesta annettua lakia esitetään muutettavaksi siten, että myös kunnan terveydensuojeluviranomaisella olisi toimivalta antaa vaaratiedote. Esityksen tavoitteena on nopeuttaa ja parantaa väestön tiedonsaantia erityisesti talousveden aiheuttamissa epidemiatilanteissa, joissa kunnan terveydensuojeluviranomaisella on johto- ja tiedottamisvastuu.

Esitys nopeuttaisi väestön tiedonsaantia ja tehostaisi viranomaisten toimintaa, sillä jatkossa kunnan terveydensuojeluviranomaisen ei tarvitsisi turvautua muihin viranomaisiin vaaratiedotteen antamisessa. Se, ettei kunnan terveydensuojeluviranomaisella ole voimassa olevan lain nojalla toimivaltaa vaaratiedotteen antamiseen, vaikeuttaa ja hidastaa talousvesivälitteisestä epidemiasta tai epidemiaepäilystä tiedottamista altistuneelle väestölle ja on siten omiaan lisäämään sairastuneiden henkilöiden määrää tilanteessa, jossa talousvesi on saastunut. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen toimivalta antaa vaaratiedotteita parantaisi ja nopeuttaisi talousveden aiheuttamasta epidemiasta ja sen epäilystä tiedottamista altistuneelle väestölle ja siten parhaimmillaan estäisi kokonaan sairastumiset.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2025 tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.05 Jaana Strandman ps: Arvoisa herra puhemies, kunnioitettu ministeri! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaaratiedotteesta annettua lakia siten, että myös kunnan terveydensuojeluviranomaisella olisi toimivalta antaa vaaratiedote. Terveydensuojelulaissa säädetään kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtävistä. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on muun muassa johto- ja tiedottamisvastuu talousveden aiheuttamissa epidemiatilanteissa. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2025 tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

Arvoisa herra puhemies! Vesihuolto kuuluu yhteiskuntamme huoltovarmuuskriittisiin toimialoihin. Johto- ja tiedottamisvastuu talousvesivälitteisissä epidemiatilanteissa tai sellaista epäiltäessä on kunnan terveydensuojeluviranomaisella. Tilanteessa, jossa talousveden laatu ei täytä sille asetettuja laatuvaatimuksia, tulee tieto vaarasta sekä toimintaohjeista, kuten veden käyttökiellosta, saattaa nopeasti vettä käyttävien tietoon. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen oikeus antaa vaaratiedote nopeuttaisi ja parantaisi väestön tiedonsaantia epidemiatilanteessa tai sellaista epäiltäessä.

Käytän tästä esimerkkinä Espoossa vuosi sitten tapahtunutta laajaa vesijohtoverkoston putkirikkoa, joka osoitti, ettei nykyinen Vaaratiedoteoppaassa esitetty ohjeistus pelastuslaitoksen ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen yhteistyöstä ole toimiva ratkaisu. Pelastuslaitos välitti vaaratiedotteen saatuaan siihen luvan sosiaali- ja terveysministeriöltä, jolla on vaaratiedotteista annetun lain mukaan toimivalta vaaratiedotteen antamiseen. Vaaratiedotteen julkaisemiseen radiossa ja televisiossa kului aikaa noin kaksi ja puoli tuntia siitä, kun vaaratiedote olisi ollut valmis annettavaksi. Luvan saamisen jälkeen vaaratiedotteen antamiseen kului aikaa vain noin 15 minuuttia.

Nopeasti syntyvissä vaaratilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, että tieto tapahtuneesta sekä sitä koskevat toimintaohjeet saataisiin välitettyä ihmisille mahdollisimman nopeasti

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

ja laajasti. Jos Espoon tapauksessa talousvesi olisi putkirikon vuoksi ollut saastunut, olisi yli kahden tunnin viiveestä vaaratiedotteiden antamisessa aiheutunut todennäköisesti huomattava määrä sairastuneita. Lisäksi kriittisen infran vesilaitoksiin on poikkeuksellisesti murtauduttu viime aikoina ympäri Suomea. Se, ettei kunnan terveydensuojeluviranomaisella ole voimassa olevan lain nojalla toimivaltaa vaaratiedotteiden antamiseen, vaikeuttaa ja hidastaa talousvesivälitteisestä epidemiasta tai epidemiaepäilystä tiedottamista altistuneelle väestölle ja on siten omiaan lisäämään sairastuneiden henkilöiden määrää tilanteissa, joissa talousvesi on saastunut. Nykyinen toimintamalli, jossa hyvinvointialueen pelastusviranomaisen antaisi kunnan terveydensuojeluviranomaisen laatiman vaaratiedotteiden, on lisäksi oikeudellisesti kyseenalainen, sillä vaaratiedotteiden antava viranomais on lähtökohtaisesti myös vastuussa vaaratiedotteiden oikeellisuudesta ja sen vaikutuksesta.

Tämän esityksen tavoitteena on nopeuttaa ja parantaa väestön tiedonsaantia sellaisissa kunnan terveydensuojeluviranomaisen johtovastuulla olevissa vaaratilanteissa, joissa väestön terveys on tai sen epäillä olevan välittömästi uhattuna. Esityksellä edistettäisiin väestön terveyden suojelua.

Tämä esitys on erityisen tarpeellinen ja kannatettava. Se nopeuttaa ja suoraviivaistaa tiedottamista. On äärimmäisen tarpeellista tarkastella kaikkia tämän tyyppisiä yhteiskuntamme toimintoja ja tehdä niihin muutoksia pikaisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

15.09 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä asian esittelystä ja valmistelusta.

Tässä esityksessähän siis ehdotetaan muutettavaksi tuota vaaratiedotteesta annettua lakia siten, että myös kunnan terveydensuojeluviranomaisella olisi toimivalta antaa vaaratiedote. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on johto- ja tiedottamisvastuu muun muassa talousveden aiheuttamissa epidemiatilanteissa. Tiivistettynä kyseessä on siis ylimääräisten välikäsien poistaminen tästä yhtälöstä ja kriittisen tiedon välittäminen mahdollisimman nopeasti suoraan sille väestölle.

Täällä jo mainittu esimerkki tällaisesta tapauksesta oli tuo vuosi sitten Espoossa tapahtunut laaja vesijohtoverkoston putkirikko, jossa vaaratiedotteiden julkaisemiseen kului tuolloin aikaa yli kaksi ja puoli tuntia, kun pelastuslaitos joutui yksinkertaisesti odottelemaan lupaa asianomaisilta tahoilta. Todellisessa tilanteessa nuo kuluneet tunnit voivat olla hyvinkin kriittisiä mahdollisen epidemiatilanteen ehkäisemisessä. Nykyinen, epävarma turvallisuustilanne ja eri puolilla Suomea tapahtuneet murrot vedenpuhdistamoihin ja vesitorneihin tekevät tästä erityisen ajankohtaisen ja merkityksellisen lainsäädännön tällä hetkellä.

Valtakunnallista varautumispäivää vietettiin viime perjantaina 7.2., ja tänään vietämme 112-päivää. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön viime vuonna teettämästä kyselystä ilmenee valitettavasti, että merkittävä osa suomalaisista ei noudata virallista 72 tunnin varautumisohjetta. Vain alle kolmasosalla on pullovettä vähintään kolmeksi vuorokaudeksi. Hallituksen hyvän esityksen myötä onkin syytä muistuttaa yleisöä varautumisen tärkeydestä ja kansalaisten omastakin vastuusta poikkeusoloissa. Kouluttautumista on mahdollista hankkia MPK ry:n kautta, ja monelta muultakin kurssilta kansalaiset voivat itsekin näitä valmiuksia lisätä. Kiitos hyvän lainsäädännön meillä on myöskin lainsäädäntöpohjaa tälle valmiuksien osoittamiselle.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.11 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Esitys vaaratiedotteen laajentamisesta niin, että kunnan terveystilanteella olisi myös oikeus sellainen antaa kriisitilanteessa, on kyllä kannatettava.

Tässä yhteydessä haluan tuoda tämmöisen ikävän esimerkin. Se on vuodelta 2007, jolloin Pirkanmaalla Nokian kaupungissa tapahtui vesilaitoksella valitettava virhe, jossa jätevettä päätyi sitten juomaveteen. Se vaikutti kyllä niin, että taisi tulla jopa elinikäisiä riesoja ja sairauksia ihmisille hoidettaviksi. Ongelmaa pahensi se, että siihen tuli sitä viivettä, tiedotus ei mennyt nopeasti, se ei mennyt avoimesti. Tiedottamisen pitää kriisitilanteessa olla luotettavaa, selkeää, johdonmukaista ja oikeaa, ja kansalaisilla pitää olla luottamus siihen, että se tieto tulee sellaiselta taholta, johon voidaan luottaa.

Nykyään tietysti somekanavat ovat kehittyneempiä kuin 2007, mutta sen varaan ei kyllä kriisitiedottamista pidä eikä voi jättää. Toki sielläkin sitä tietoa sitten jaetaan, mutta oikean tiedon, oikean lähteen jäljille pääseminen on aivan erityisen tärkeää tämmöisessä tilanteessa. Kun kello tikittää, niin tällaisessa tilanteessa, niin kuin esimerkiksi Nokialla tai mikä esimerkki tuossa äsken Espoosta mainittiin — oliko se Espoo — jokainen minuutti on ratkaiseva. Esimerkiksi siinä Nokian tapauksessa ihmiset vaan valuttivat vettä ja ajattelivat, että kyllä se maku siitä muuttuu, kun vähän sitä enemmän valuttaa, ja jatkoivat juomista. Ajateltiin, että paha olo helpottaa, kun vaan ymmärtää juoda lisää.

Virheistä pitää oppia, ja tässä on opittu. Nyt sitten kun miettii tätä turvallisuustilannetta Euroopassa ja maailmalla ylipäätään, tämänsuuntainen muutos on kyllä tarpeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lauri Lyly, olkaa hyvä.

15.13 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä on erinomainen ehdotus sen takia, että juuri niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on tullut esiin, niin tässä nopeus on valttia ja kaikki järkevät keinot pitää nyt käyttää, että me saadaan tieto leviämään. Myös edustaja Kiuru viittasi tässä Nokian tapaukseen. 8 000 henkilöä sairastui siinä tilanteessa, kun tämmöinen ikävä tapahtuma oli, ja tietyllä tavalla se kertoo siitä suuruusluokasta, kun vesijohdoverkkoja laajennetaan ja toivottavasti niitä laajennetaan, koska vesi on tietyllä tavalla bulkkituote, ja mitä enempi sitä tehdään kerralla, sen halvempaa se litrahinta on. Ja tämäkin tuo siihen mukanaan sen, että vesijohtoverkot tulevat laajenemaan tulevaisuudessa ja niistä tulee tämmöisiä entistä kriittisempiä. Siinä mielessä kaikki tällaiset nopeuttavat keinot ovat tässä tarpeen ja tämä terveydenhuollon ammattilaisten mahdollisuus laittaa vaaratiedote liikkeelle on paikallaan, ja siinä mielessä tämä on sitä varautumista ja ennakoimista, jos jotain tapahtuu. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

No niin. — Sitten kun vielä muistetaan se — kun meilläkin pohjavedestä tehdään vain osa ja useampi vesi on pintavedestä ja tekopohjavedestä tehtyä — että tässä monella tapaa ongelmia voi mennä sinne veden mukaan, kun se raakavesi hankitaan monesta lähteestä. Mutta ennen kaikkea tämä verkostojen laajuus minua tässä mietityttää ja sitten nämä kriittiset pisteet, mistä nyt on tässä havaittu, että niihin ei ole murtauduttu ja muuta. Nämä vain kertovat siitä, että meidän pitää olla ennakoivia ja tehdä tällaisia asioita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

15.16 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin anteeksi, painoin väärää nappia, kun varasin tätä puheenvuoroa — keskeytin Lylyn puheenvuoron.

Jokaisesta kriisistä kannattaa ottaa talteen se oppi, mikä tulee, esimerkiksi tässä Nokian kriisissä, minkä laajuudesta edustaja Lylynkin mainitsi, 8 000 ihmistä, todella iso määrä. Näitä viestintäkanavia on paljon. Tämä viestintä fragmentoituu koko ajan, on useita kanavia. Kunnan kriisitiedotteet on yksi tapa, mutta kuinka moni seuraa kunnan verkkosivuja tai tekstiviestisivuja jatkuvasti? Harva sitä ehtii tekemään. Päällekkäisiä tiedotuskanavia tarvitaan, ja esimerkiksi Nokian oppi oli se, että moni kunta otti sen jälkeen asiakaskohtaisia tekstiviestipalveluja käyttöön. Eli jos olet kunnan vesiasiakas tai sähköasiakas tai vastaava, niin viesti menee sitten tekstiviestiä pitkin. En tiedä, onko se enää käytössä, mutta voisi kuvitella, että hyvinkin voisi olla — ja pitäisikin olla, koska se on yksi kanava muiden joukossa, ja mitä useampi kanava on käytössä, niin sen parempi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Rantanen, viisi minuuttia tai vähemmän, olkaa hyvä.

15.17 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä on salissa kuultu, niin vaikka hallituksen esityksen muutos sinänsä on pieni, niin sillä voi olla aivan valtava, suuri merkitys tällaisessa tilanteessa, jossa talousvesi on saastunut.

En malta olla tässä yhteydessä jatkamatta tähän edustaja Immosen puheenvuoroon. Totesitte, että viime perjantaina oli varautumispäivä. Näin oli, ja teemana itse asiassa oli vesi. Kuten edustaja Immonen tässä totesi, niin on totta tosiaan niin, että kovin harvalla vielä kotona on sitä pullovetä, ja ehkä tässä yhteydessä haluaisin siitä muistuttaa, että juuri tällaisia tilanteita varten meillä tulisi jokaisella olla kotona sitä vettä jonkin verran varastoituna pulloihin ja myöskin tyhjiä puhtaita astioita, joihin sitä voidaan käydä sitten hakemassa, jos tilanne on sellainen, että talousvesi on saastunut.

Ja ehkä sanon tähän perään vielä sen, että näitä varautumisohjeita löytyy verkkosivulta Suomi.fi/varautuminen, jossa on erilaisia kriisitilanteita käsitelty ja myöskin sitä, mitä ihmisellä pitäisi olla omavarana, kotivarana kotona.

Mitä tulee tähän informaatioon ja tällaisista häiriötilanteista tiedottamiseen, niin kyllä, se haastaa tällä hetkellä varmasti kaikkia viranomaisia, koska jos ei tiedoteta riittävän nopeasti, niin perin usein tahtoo käydä niin, että tuo informaatiokupla kyllä täyttyy, ja se saattaa täyttyä äkkiä sellaisella informaatiolla, joka ei pidä paikkaansa, ja siinä mielessä tämä tilanne aina haastaa meidän viranomaisiakin, kun samaan aikaan saattaa olla jokin tehtävä meneillään, emme tiedä tarkoin, missä ollaan, ja silti kuitenkin pitäisi jo olla tiedottamassa, jotta asiaan ei pääse sitten erilaista informaatiota, mikä ei tosiaan pidä paikkaansa. Tämä on sikäli tänä päivänä hyvin haastavaa, ja juuri tämä, että meillä osa ihmisistä ei katso televisiota ja osa ihmisistä ei enää kuuntele radiota ja toiset ovat siellä erilaisissa sosiaalisen median kanavissa. Eli kyllä tässä siinä mielessä sentyyppiset ratkaisut, joissa esimerkiksi tekstiviestit olisivat tällaisia vaaratiedotteiden reittejä, voisivat olla melkein pä sellaisia, mitä kohti meidän täytyy tässäkin yhteiskunnassa pyrkiä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.20 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitos on vuonna 2023 aloittanut itärajan esteaidan rakentamisen. Esteaita on aidan, sen viereisen tien ja puustosta vapaan aukon sekä teknisen valvontajärjestelmän muodostama kokonaisuus. Esteaidan on tarkoitus valmistua 2026.

Esteaita on tärkeä rajavalvonnan työkalu, koska se antaa Rajavartiolaitokselle lisää reagointiaikaa ja helpottaa ratkaisevasti rajaturvallisuuden häiriötilanteiden hallintaa. Esteaita auttaa paljastamaan, estämään, hidastamaan ja ohjaamaan ihmisten liikkumista rajalla. Esteaitaa rakennetaan kokonaisuudessaan noin 200 kilometriä. Pääosa siitä tulee sijoittumaan Suomen kaakkoisrajalle, joka on rajojen valvonnan painopistealuetta. Rakennusalueella sijaitsee sekä yksityisten että valtiollisten toimijoiden omistamia kiinteistöjä. Alueella on noin 700 kiinteistöä ja lähes tuhat maa- tai vesialueen omistajaa ja haltiaa.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on tehostaa korvausmenettelyä, joka liittyy rajavyyhykkeelle rakennettaviin esteisiin, kuten itärajan esteaitaan. Tavoitteena on myös varmistaa, että korvaukset määritellään luotettavasti ja oikeasisältöisesti.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajavartiolakia. Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa korvauskysymykset ratkaisisi Maanmittauslaitoksen toimitusinsinöörin johtama lunastustoimikunta lunastuslain perusteella.

Nykyisin korvauksista päättää Rajavartiolaitos rajavartiolain perusteella. Voimassa oleva sääntely johtaa siihen, että Rajavartiolaitos joutuu maa- ja vesialueiden omistajille ja haltijoille aiheutuvan vahingon ja haitan määrittelyssä käsittelemään sellaisia tietoja, joiden käsittelyyn sillä ei ole riittävästi osaamista ja kokemusta. Maanmittauslaitoksella on asiassa tarpeellista erityisasiantuntemusta ja kokemusta. Tarkoituksena tässä ei siis ole mikään muu kuin varmistaa, että korvauskysymykset saadaan ratkaistua parhaalla mahdollisella ammattitaidolla siten, että päästään mahdollisimman oikeudenmukaiseen lopputulokseen.

Arvoisa puhemies! Ehdotetut muutokset toteuttavat osaltaan hallitusohjelman kirjauksia rajaturvallisuuden varmistamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 1. päivänä huhtikuuta kuluvaan vuoteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

15.23 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Rajaturvallisuus on Suomen turvallisuuden perusta. Muuttunut maailmanpoliittinen tilanne on tehnyt selväksi, että rajaturvallisuuden varmistaminen vaatii jatkuvaa kehittämistä ja ajanmukaisia toimenpiteitä. Hallituksen esitys rajavartiolaitain muuttamisesta on tärkeä askel tässä työssä. Rajavartiolaitos tarvitsee selkeät ja toimivat puitteet, jotta se voi toteuttaa tehtävänsä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Arvoisa herra puhemies! Rajavyöhykkeelle rakennettavat pysyvät esteet ovat välttämättömiä turvallisuuden ja vakauden kannalta. Samalla on tärkeää, että rajaseudulla asuvien maanomistajien oikeudet turvataan selkeällä ja oikeudenmukaisella korvausmenettelyllä. Hallituksen esityksen mukaisesti korvauskysymykset siirtyvät Rajavartiolaitokselta Maanmittauslaitoksen lunastustoimikunnan ratkaistaviksi. Tämän muutoksen myötä korvausmenettely saadaan käsiteltyä tehokkaammin, mikä on jokaisen suomalaisen etu.

Arvoisa herra puhemies! Tämän muutoksen myötä maanomistajien asema selkiytyy ja rajaseudulla asuvat voivat luottaa siihen, että korvaukset vahingoista ja haitoista määräytyvät oikeudenmukaisesti. Rajavartiolaitos tekee jatkossakin rakennus- ja raivaustöitä koskevat päätökset, mutta korvauskäsittely siirtyy riippumattoman toimielimen vastuulle. Tämä tukee oikeusvarmuutta ja vähentää epäselvyyksiä.

Arvoisa herra puhemies! Maamme hallituksen näkökulma rajaturvallisuuteen on selkeä ja vastuullinen. Suomen rajojen on oltava turvalliset, ja niiden varmistamiseen on panostettava pitkäjänteisesti. Tämä esitys on konkreettinen osoitus hallituksen määrätietoisesta työstä maan turvallisuuden hyväksi. Rajaturvallisuus ei ole vain yksittäinen toimenpide vaan olennainen osa kansallista puolustusta ja yhteiskunnan vakautta. Se tuo turvaa erityisesti heille, jotka asuvat rajan läheisyydessä, ja vahvistaa koko maan kykyä varautua erilaisiin uhkiin. On selvää, että rajaturvallisuus ja siihen liittyvät korvausmenettelyt on tuotava tähän päivään.

Kannatan hallituksen esitystä, ja kehotan eduskuntaa hyväksymään sen laajalla tuella.
— Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.27 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Kuten todettua, tämän hallituksen esityksen sisältämien muutosten pääasiallisena tavoitteena on tehostaa ja sujuvoittaa rajavyöhykkeelle rakennettaviin pysyviin esteisiin liittyvää korvausmenettelyä. Tavoitteena on myös varmistaa, että rajaesteen rakentamisesta maanomistajille koituvat menetykset korvataan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, mikä varmasti on enemmän kuin tarpeen, kun näitä maa-alueita joudutaan sitten luovuttamaan tämän välttämättömän aidan rakentamiseen.

Rajavartiolaitoshan on aloittanut tämän rajaesteen rakentamisen Suomen ja Venäjän väliselle maarajalle jo vuonna 2023. Tämä hanke pantiin alulle jo viime vaalikaudella silloisen hallituksen toimesta, kun Suomen turvallisuusympäristö muuttui merkittävästi Venäjän aloitettua hyökkäyssotansa Ukraina. Esteaidan tavoitepituus tulee olemaan se 200 kilometriä, ja valmista pitäisi olla vuoteen 2026 mennessä. Tämän esteaidan rakentamisesta on valinnut hyvin laaja yhteisymmärrys yli puoluerajojen, mikä on hyvä asia, ja uskon, että tämä tulee säilymään.

Suomen ja Venäjän välinen raja on pituudeltaan jopa 1 300 kilometriä pitkä. Kuten tiedämme, kyse on pisimmästä maarajasta, joka yhdelläkään eurooppalaisella valtiolla on Venäjän kanssa. Koska tämä maarajamme on hyvin pitkä, se on paikoitellen myöskin hy-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

vin vaikeakulkuinen, ja siksi on pidetty perusteltuna, että tätä raja-aitaa ei rakenneta koko sen itärajan pituudelle. Tämä olisi myös taloudellisesti hyvin vaikeasti toteutettavissa, kun tiedämme sen, että jo tämä 200 kilometrinkin osuus kustantaa alustavan kustannusarvion mukaan jopa 380 miljoonaa euroa. Tämän rajaesteen toteuttamisessa onkin täytynyt käydä tasapainoilua tarkoituksenmukaisuuden ja toisaalta taloudellisten kustannusten välillä. Valmistuessaan raja-aita tulee siis kattamaan suurin piirtein 15 prosenttia maarajamme pituudesta.

Kysyisin vastuuministeriltä tämän rajaesteen osalta: Miten arvioitte tarvetta jatkaa vuoden 2026 jälkeen mahdollisesti tätä rajaesteen rakentamista? Onko tällaista tarvetta olemassa? Kun tämä ensimmäinen kokonaisuus on tältä erää valmistunut, olisiko aidan jatkamisella saavutettavissa jotain sellaista hyötyä, mitä muilla keinoilla varmistaa tätä itärajan hallintaa ja valvontaa voidaan saavuttaa? Kun hallintovaliokunta vieraili itärajalla, kävi ilmi, että tämä esteaita tosiaanakin vapauttaa jonkin verran myös Rajavartiolaitoksen henkilöstön työkuormaa ja resursseja ja helpottaa heidän työtään. Kun on selvää, että koko itärajaa ei tietenkään ole tarkoituksenmukaista rakentaa koko pituudelta tämän esteaidan peittoon, niin kysyisin: onko kuitenkin vielä tarvetta jatkaa, ja olisiko sillä jotain saavutettavissa, jos se tämän 200 kilometrin jälkeen muutamilla kilometreillä pitenisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen on poissa. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.30 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Tämän raja-aidan rakentamisen tarkoituksena on estää laitonta maahantuloa ja varmasti ohjata maahantulijat laillisille rajanylityspaikoille. Olemme nähneet, että Venäjä on käytännössä vyöryttänyt tai työntänyt maahantuloja Suomeen, kolmansien maiden kansalaisia, joita on autettu Suomen rajalle ja hakemaan Suomesta turvapaikkaa. Jos puhemies sallii, niin muutama sana tähän ja rajalakiin liittyen.

Nimittäin estääksemme tätä Venäjän Suomeen suuntautuvaa painostamista tai horjuttamista tai hämmäntämistä olemme tämän nyt puheena olevan raja-aidan lisäksi säätäneet ensiksi rajavartiolain 16 §:n, jolla keskitettiin turvapaikanhaku muualle kuin itärajan rajanylitysasemille, ja sen jälkeen säädettiin vielä viime kesänä tämä rajaturvallisuuslaki. Nyt monet ovat kysyneet ja jopa mediassa on esitetty se kysymys, että mihin tarvitaan tätä rajaturvallisuuslakia — jonka jatkamisen hallitus on tuomassa ilmeisesti eduskuntaan ensi kuussa — kun meillä on tämä rajavartiolain 16 §, jonka nojalla raja-asemat on suljettu ja turvapaikanhaku keskitetty muualle. Tässä vallitsee yleinen väärinkäsitys, ja haluan sitä nyt tässäkin puheenvuorossa yrittää oikaista.

Nimittäin toisin kuin monet ajattelevat, tämä rajavartiolain 16 §:n mukainen raja-asemien sulkeminen ei mitenkään estäisi Venäjän työntämiä kolmansien maiden kansalaisia tulemasta Suomeen maastorajan kautta tai myös suljettujen rajanylityspaikkojen kautta, jos he pystyvät rajalla seisovien rajavartijoiden ketjun ohittamaan ja Suomen puolelle pääsemään, eli kaikki heidät tulisi ottaa turvapaikkaprosessiin. Vasta tämä rajaturvallisuuslaki — jos se on otettu käyttöön, jos tilanne on sellainen — mahdollistaa sen, että sellaisetkin tulijat, jotka ovat jo saapuneet Suomen puolelle ja hakevat kansainvälistä suojelua, eivät pääse joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta turvapaikkaprosessiin, vaan heidät palauteaan saman tien Venäjän puolelle.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille erittäin hyvästä esittelystä ja äärimmäisen tärkeän asian tuomisesta eduskuntaan.

On erittäin hyvä, että näitä menettelytapoja joustavoitetaan, nopeutetaan ja tehdään näin ollen Rajavartioston toimintaa siellä, missä sen pitää olla terävää ja vahvaa, mahdollisimman helpoksi. On hyvä, että tätä raja-aitaa nyt on rakennettu ja päästy sille tasolle, että se reilu 200 kilometriä sitä tulee reilun vuoden päästä valmiiksi. Tässä asiassa on mielestäni nähty liian pienenä hyveenä se, että kun rakennetaan se raja-aita, niin sinnehan tulevat tietenkin nykyaikaiset tiedotuskanavat eliikkä valokuidut vedetään ja sähköt sinne laitetaan ja syntyy tie, jolloin esimerkiksi rajapartio, kahden hengen partio, jolla on yleensä koira mukana, niin kuin onkin, pystyy yhdellä reissullaan vaikka 200 kilometriä rajaa tarkistamaan, kun ajaa sen tien kautta, ja valvoo näin ollen rajaa jatkuvasti online-tilanteessa. Sitten tämä sähköinen valvonta, jossa on hahmontunnistimet ja pimeänäkölaitteet, mahdollistaa yhdestä paikasta valtavan pitkän aluevalvonnan tehokkaasti.

Toivon, arvoisa ministeri, että kun te tapaatte noita Euroopan unionin johtajia, vaikka Ursula von der Leyenia tai teidän muita ministerikollegoitanne, niin kun Suomi on maksanut sinne niitä elvytyspaketin rahoja seitsemän miljardia, niin jos te saisitte siitä puhuttua vaikka sata miljoonaa tänne, koska täällähän on se välineellistetyin maahantulon riski kaikkein suurin. Venäläinen on omassa toiminnassaan osoittanut sellaista määrätietoisuutta, sitä voisi sanoa vaikka häikäilemättömyydeksi, että lähdetään käyttämään sellaisia välineitä, jotka ovat vahingoksi Euroopan unionin yhtenäisyydelle. Tämähän on se keino. Nyt kun te, arvoisa ministeri, menette sinne seuraavan kerran, niin toivon, että otatte esille tämän asian, koska niillä rahoilla, mitkä sieltä tulisivat aidan rakentamiseen, siihen tulevat tie, sähköinen valvonta ja kaikki muut toimenpiteet, jolloin pääsemme sille tasolle, mitä tämän laki tarkoittaa. Toivon, että tämä viesti menisi perille. Tiedän, että te tiedätte sen meistä parhaiten, mutta kun saisitte vielä syötettyä ansiokkaasti näille EU-byrokraateille, mistä tässä on kysymys. Olen ihan varma siitä, että jos te kysytte eurooppalaiselta ministeriltä, mikä on Suomen ja Venäjän välinen raja, eivät ne voi kuvitella, että se on vain noin vajaa 20 metriä leveä aukko metsän keskellä, eivät ne voi kuvitella. Nehän arvelevat, että se on panssaroitu ja siellä on kaikki mahdolliset esteet. Sitä ne eivät tiedä. Olen monelle ulkomaalaiselle ihmiselle selittänyt ja näyttänyt kartaltakin, mitä se on. Eivät usko, mutta minäs minä sille mahdan. Parhaani olen osaltani yrittänyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Täällä on erittäin hyvä lakiesitys pohjalla, ja silloin kun haittaa tulee siitä, että esteitä rakennetaan, niin kyllä se on oikeudenmukaisuuskysymys, että ne haitat myös sitten korvataan niille maanomistajille ja kiinteistöjen omistajille, ja tässä perusasetelma on erittäin hyvä — kun täällä tämän raja-aidan tarkoitus on tietenkin, niin kuin edustaja Zyskowiec hyvin täällä kuvasi, ohjata ihmisiä oikeille rajanylityspaikoille ja sitä kautta saada sitä valvontaa tehostettua.

Tässä on kuitenkin noin 200 kilometriä sitä tarkoitus rakentaa, ja minulla oli aivan sama kysymys kuin edustaja Peltosella, että miten jatko tämän osalta on? Onko meillä tarkoitus vuoden 26 jälkeen rakentaa tätä raja-aitaa vielä pidemmälle, ja millä alueilla sitä oikeasti vielä tarvitaan?

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Sitten toinen kysymys liittyy — kun ministeri on paikalla — siihen, että nyt kun tämä korvaus on tässä määritelty ja Maanmittauslaitos siinä on määrittelemässä niitä hintoja, niin minkä suuruisista hehtaarimääristä tai euromääristä tässä lunastuksessa puhutaan, kun tässä nytten tätä lakia tuodaan? Kun yritin tuota lakiesitystä katsoa, niin en löytänyt sieltä sitä euromäärää — Maanmittauslaitoksen 200 000 euroa siellä oli, mikä heille korvataan sitten tämän syntyneen työn osalta. Olisi hyvä kuulla, että nähdään vähän, että tämäkään ei ole ihan ilmaista, mitä tässä tehdään. Ja sitten kun rakennetaan tämä itse rajaeste tai aita ja sitten nämä elektroniset tunnistusmenetelmät, niin ne ovat vielä oma lukunsa tässä. Jos siitä saisi jotain euromääriä tai kustannuksia, että tiedetään, mistä suuruusluokasta puhutaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.38 **Juho Eerola ps:** Arvoisa puhemies! Kävin tuossa muutama kuukausi sitten tutustumassa tähän aita-pilottiin, joka sinne kaakkoisrajalle on nousemassa, ja hyvältä näyttää. Valmistuttuaan tuo kyseinen aita toivottavasti jopa estää mutta ainakin, kuten tarkoitus on, hidastaa ja ohjaa tätä laitonta maahantuloa Venäjältä Suomeen, ja kuten on viime aikoina huomattu, myöskin sitten Suomesta Venäjälle.

Nämä rajaseudun asukkaat ovat olleet korvaamaton apu Rajavartiolaitokselle jo vuosikymmenten ajan. Ilman näiden siviilien tarkkoja silmiä olisi moni laitton loikkari jäänyt kiinni jäämättä. Ja kun sanoin, että nämä rajaseudun asukkaat ovat olleet korvaamaton apu, niin toki pitää muistaa, että jonkunnäköisiä korvauksia näille maanomistajille on aikaisemmin maksettu, jos on jouduttu jotain rakentamaan, mutta nyt tämä järjestelmä tämän esityksen myötä korjataan vielä oikeudenmukaisempaan suuntaan, joten siitä ministerillekin kiitos. Tämä lakiesitys on oikein kannatettava.

Mutta tosiaan, niin kuin edustaja Hoskonen tuossa aikaisemmin puhui, tässä pitää muistaa, että tässä vartioidaan koko Eurooppaa. Niin kuin jossain Uuno Kailaan vanhassa runossa sanottiin, niin takana länttä ja Eurooppaa ja edessä Aasia ja itä, tässä vartioin ma sitä. Tällä viisiin muistaakseni meni se runo. Tämä kannattaisi myydä nyt sinne Euroopan suuntaan sillä viisiin, että tässä ollaan koko Euroopan yhteisellä asialla nyt, ja silloin kun vartioimme omaa rajaa, niin huolehdimme myös Euroopan turvallisuudesta. Näin ollen myöskin jonkunnäköistä jelpiä sitten näissä kustannuksissa olisi syytä saada siltä puolelta.

No, SDP:n edustajilta tuli kysymys sitten siitä, tarvittaisiinko kenties tulevaisuudessa pidemmälti tätä aitaa, enkä ollenkaan vastusta, jos sitä aletaan rakentamaan, mutta sen tulevaisuus meille näyttää. Sen verran olen kulkenut myöskin siellä pohjoisempana tätä raja-aluetta, eniten toki kaakossa, että tiedän, että nämä maasto-olosuhteet käytännössä koko itärajalla mutta erityisesti pohjoisemmassa ovat todella haastavat eikä sinne kovin lähelle tule sellaisia isoja teitä. Jos sieltä isompia joukkoja tämän hybridivaikuttamisen tapaan alkaisi tulla, niin se olisi tosi haastavaa sille vastapuolelle, jos ne alkaisivat tuomaan. Tarvitaan lähinnä hyviä suunnistus- ja hiihto- ja soututaitoja, jotta sieltä rajan yli tultaisiin, joten merkitys tällä aidalla, jos sitä pohjoisemmaksi rakennettaisiin, olisi lähinnä haitallisten vieraslajien ja hybridisusien torjunnassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

15.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä hieman lisää tähän asiaan. — Jos tämä raja-aitaprojekti etenisi pitemmälle, niin se tien rakentaminen todella on siellä se iso juttu, koska se mahdollistaa... Ajatelkaa, että Ilomantsin rajakomppanian alueella on noin 135 kilometriä valvottavaa rajaa ja 35 rajavartijaa toimii siellä. Kun laskee kilometriä kohden, montako ihmistä siellä on vartioimassa per kilometri, niin se on todella vähän — siellä on muutamia rajakoiriakin rajavartijoilla apunaan siinä työssä — mutta kun saadaan tie syntymään sinne rajalle, raja-aita ja se elektroninen valvonta, niin ollaan päästy aivan uudelle tasolle, jolloin niiden vähäisten rajavartijaresurssien käyttö tehostuu monikymmenkertaisesti, ja kaksi rajavartijaa pystyy valvomaan sadan kilometrin pätkän hyvin helposti. Toivon, arvoisa puhemies, että kun ministeri ansiokkaasti on omaa ministeriötään vienyt vahvasti eteenpäin, niin tämä viesti Euroopan unionille menee, koska olen ihan varma siitä, että Euroopan unioni ei tiedä lainkaan tämän maan todellisia olosuhteita, missä tuolla raja-alueilla eletään.

Niin kuin edustaja Eerola hienon runosuonen pulputtua antoi meille ymmärtää, niin kaiken lisäksi vielä se paikallisten ihmisten tuki rajavartijoille tähän saakka on ollut varaukseton, ja rajavartijat vaalivat sitä, että he käyvät taloissa juttelemassa ja tapaavat ihmisiä, ovat kyläkuvassa näkymässä ja käyvät paikallisissa baareissa kahvilla, ja kun Rajavartiolaitoksen auto seisoo pihalla, se on merkki siitä, että meistä välitetään eikä meitä jätetä sinne yksinään. Tämän tiedon saaminen ihmisten tietoon entistä paremmin edellyttää hallitukselta sitä, että rajaseutualueen kuntiin saadaan toimintaa ja elämää. Tämä ei kuulu tämän esityksen kohtaan millään lailla, mutta sanon kuitenkin, että elinkeinoelämän elvyttäminen siellä on kaikkein parasta rajavartiointia, koska hyvinvoiva alue toimii myös aktiivisesti isänmaata puolustaen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, viitisen minuuttia, olkaa hyvä.

15.43 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! On todettava ensinnä, että Rajavartiolaitoksemme, joka siis seisoo rajoillamme niin maalla, merellä kuin ilmassa, on erittäin suorituskykyinen, erittäin osaava, erittäin luotettava toimija tässä maassa, ja olen itse heistä kyllä aivan valtavan ylpeä.

Mitä tulee tähän rajaesteen rakentamiseen sen jälkeen, kun tämä 200 kilometrin pätkä on valmis, niin en ehkä tässä vaiheessa ottaisi siihen kantaa. En sulkisi sitä pois, mutta en myöskään sanoisi, että ei missään nimessä tai kyllä. Kysymys on kuitenkin siitä, miten Rajavartiolaitos arvioi omia tarpeitansa tässä omassa rajavartijatyössään. Siihen liittyy kuitenkin monia asioita. Kun äsken puhuin siitä kolmen v:een säännöstä — varautuminen, valmius ja vaste — niin tässä tulee viiden t:een sääntö, jossa ovat siis työntekijät, tekniikka, teknologia, toimivaltuudet ja tiedonvaihto, jotka kaikki vaikuttavat tähän Rajavartiolaitoksen kykyyn huolehtia tehtävistään esimerkiksi tuolla itärajalla. Siihen liittyy paljon, siihen liittyy toki tätä aitaa mutta myöskin teknologiaa. Meillä on myös uusia välineitä, mitä voidaan paljon käyttää. Valvontaa voidaan tehdä ilmasta joko valvontalentokoneilla tai drooneilla ja sitä voidaan tehdä ihmistyövoimin. Ja siinä mielessä nämä kaikki muodostavat tällaisen kokonaisuuden, josta sitten Raja arvioi, mitkä asiat ovat kulloinkin ne, mihin kannattanee panostaa.

Mitä sitten tulee muihin, niin toimivaltuudet ovat sellainen, että on huomattu, että niiden täytyy olla kunnossa. Otetaanpa nyt esimerkiksi tämä rajavartiolain 16 § tai sitten tämä

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

rajaturvallisuuslaki, väliaikainen rajaturvallisuuslaki, jotka molemmat ovat asioita, joiden täytyy olla kunnossa. Toimivaltuuksia me tarvitsemme tässä maailmanajassa viranomaisille. Ja sitä pitää koko ajan arvioida uudelleen, onko joitakin aukkopaiikkoja, joita täytyy säätää ja tehdä. Myöskään viranomaisyhteistyötä ei passaa tässä unohtaa. Se on äärimmäisen tärkeätä, ja se toimii meillä Suomessa erinomaisen hyvin. Se on hyvä asia. Me ollaan pieni maa, niin että on tärkeätä, että meidän kaikki erittäin taitavat, loistavat viranomaiset tekevät saumatonta yhteistyötä. Ja tästähän oli hyvä esimerkki mereltä, jossa poliisi ja Rajavartiolaitos tämän Eagle S -aluksen kanssa toimivat erittäin saumattomasti ja hienosti.

Ja sitten on tiedonvaihto. Myöskin tiedon täytyy kulkea meidän viranomaisten välillä saumattomasti. Ne ovat myös sellaisia turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja kysymyksiä, joilla voidaan ennaltaehkäistä tulevia asioita.

No sitten totean... Täällä viitattiin tähän rajaturvallisuuslakiin. On selvää, että tässä turvallisuusympäristössä, jossa meitä kohtaan voidaan käyttää monenlaisia painostuskeinoja — ja yksi niistä on siirtolaisase — me tarvitsemme tällä hetkellä sellaisia toimenpiteitä, joilla meitä ei voida painostaa myöskään tällä aseella.

Edustaja Lyly kysyi taloudellisista vaikutuksista. Niitä on arvioitu tämän hallituksen esityksen sivulla 13, jossa arvioidaan, että näihin korvauksiin menisi noin 1,6 miljoonaa euroa. Mutta toki, kun oikeusministeriössä on valmisteilla lunastuslaki, se nostaisi näitä korvauksia 25 prosenttia, ja siinä mielessä tämä summa voi hiukan vielä kasvaa.

Ja sitten, arvoisa puhemies, viimeisenä otan esiin tämän EU-vaikuttamisen. Voin taata ja vannon, että olemme sitä kovasti tehneet, ja luulenpa, että silloin marraskuun 23 jälkeen kyllä Euroopan unionissa tuli hyvin selväksi, mitä tarkoittaa siirtolaisaseen käyttö. Voi olla, että sitä ennen se keskustelu oli vähän hankalaa, mutta tänä päivänä en näe tätä ongelmaksi. Näen itse asiassa niin, että Euroopan unioni ja unionin jäsenmaat ymmärtävät, mistä tässä on kysymys. Tämä ei ole normaali turvapaikkatilanne, eikä tämä ole ikään kuin spontaania, vaan se on avustettua toimintaa, jossa käytännössä katsoen pyritään painostamaan jäsenvaltiota. Siinä mielessä itselläni on sellainen tunne, että silloin kun tästä aloin itsekin puhumaan omille kollegoilleni, niin saattoi olla, että se alkuun meni vähän kuin vesi hanhen selästä, mutta ei enää, vaan tällä hetkellä tämä ilmiö on kyllä erinomaisen hyvin ymmärretty. Ja siitä varmasti kielii myöskin tämä uuden komission nopeasti tehty tiedonanto, jossa muun muassa todetaan, että jäsenvaltiot voivat tällaisissa tilanteissa joutua joustamaan joistakin EU-lainsäädännön pykälistä ja että tämäntyyppinen kansallinen lainsäädäntö, joka meilläkin on tehty, on tähän kohtaan sopiva, kunhan siinä tietyt reunaehdot täyttyvät. Toisaalta se kertoo myöskin... Tässä samassa yhteydessähän Euroopan komissio jakoi rahaa ja Suomi sai 170 miljoonan potista 50 miljoonaa euroa nimenomaan tänne rajaturvallisuuteen, ja sitä voidaan pitää varsin merkittävänä. Ja on selvää, että myöskin jatkossa hallitus pyrkii pitämään tätä yllä ja muut tietoisina siitä, että me olemme totta tosiaan täällä 1 340 kilometrin rajalla ja me pidämme täällä nimenomaisesti huolta omasta rajaturvallisuudesta, omasta kansallisesta turvallisuudesta, mutta samalla myöskin koko Euroopan turvallisuudesta. Täältä ei saa tulla sellaista reittiä, joka horjuttaisi myös muiden EU-maiden ja heidän kansalaistensa turvallisuutta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi patruunoiden komponenttien viennin luvanraisuudesta sekä ampuma-aselain ja rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 1/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.50 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta. Laki on tarpeen säätää, jotta Venäjän vastaista pakotepolitiikkaa saadaan patruunoiden komponenttien viennin osalta toteutettua täysimääräisesti. Tavoitteena on siis täydentää voimassa olevia pakotejärjestelmiä ja pyrkiä siten varmistamaan niiden aukoton toimivuus. Lakiehdotus patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta täydentää Euroopan unionin pakotteita koskevia säädöksiä ja asevientiiä koskevaa asetusta siten, että patruunoiden komponenttien vienti Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle olisi luvanvaraista. Lakia patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta sovellettaisiin ampuma-aseissa käytettävien hylsyjen, nallien, ruudin, luotien ja ammusten eli patruunoiden komponenttien kuljetukseen Suomesta muualle kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Patruunoiden komponenttien vientiiä pakotteiden kohteena olevaan valtioon, kuten Venäjälle, ei ole muutoin ollut mahdollista estää kuin säätämällä vienti luvanvaraiseksi. Lakia ei sovellettaisi sellaisiin patruunoiden komponentteihin, jotka ovat puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa tarkoitettuja puolustustarvikkeita. Patruunoiden komponentteja ei saisi viedä Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle ilman Poliisihallituksen myöntämää vientilupaa. Lupaviranomaisena toimisi siis Poliisihallitus, mutta lupahakemuksen voisi jättää myös poliisilaitokselle. Patruunoiden komponenttien vienti ilman lupaa olisi rangaistavaa sääntelyrikoksena ehdotetun rikoslain säännöksen nojalla. Ampuma-
aselakia esitetään samassa yhteydessä muutettavaksi teknisluonteisesti.

Esityksen valmisteluun ovat aiemmin toteamani mukaisesti vaikuttaneet pakotteet Venäjään sen Ukrainaan kohdistaman täysimittaisen sodan vuoksi. Valmisteluun on vaikuttanut ajankohtaisten Venäjän vastaisten pakotteiden ohella myös se, että on tarve täydentää voimassa olevia pakotejärjestelmiä, jotta järjestelmät olisivat mahdollisimman aukottomia.

Arvoisa puhemies! Esitetyn lain vaikutukset kohdistuisivat pääasiassa yrityksiin, jotka vievät patruunoiden komponentteja Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle. Yritysten olisi toisin sanoen haettava vientilupaa. Käytännössä patruunoiden komponenttien toimitusaikataulut voisivat pidentyä, kun yritykset hakisivat luvan. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Osana Ukrainan sotaan liittyviä talouspakotteita on tär-

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

keää, että patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta ja rangaistushasta olisi voimassa oleva sääntely.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä. Edustaja Piisinen on poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan hyvä, että tämä pakotteiden mukainen lainsäädäntö on aina ajan tasalla ja nimenomaan että sillä vahvistetaan Euroopan omaa puolustustakin, niin että näitä puolustuksen kannalta kriittisiä materiaaleja ei tältä mantereelta lähde minnekään enää. Niin kuin hallituksen esityksestä käy hyvin ilmi, näillä tavaroillahan voidaan unionin sisällä kauppaa käydä vapaasti, ja tämä tilanne, mikä Euroopassa tällä hetkellä vallitsee, ikävä kyllä on aika alastomasti tuonut esille sen, miten huonosti Euroopan unionin eri jäsenmaat ovat omaa puolustustaan hoitaneet. Suomea ei tästä pidä soimata, vaan kyllä me tämän asian olemme hoitaneet, ja toivotaan nyt, että muissakin maissa aletaan tähän samaan kiinnittää huomiota. Tosin se nyt tulee vähän myöhässä näin tällä hetkellä tarkasteltuna, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Pitää muistaa, että on väläytelty jo yhteistäkin velkaa, millä näitä puolustushommia hoidetaan, mutta sitä minä en kyllä mitenkään pysty ymmärtämään, että lähdettäisiin toisten valtioiden budjetit täyttämään yhteisellä velalla. Se ei kyllä ole millään lailla järkevää. Sen sijaan siinä on järkeä, että yhteisesti hankitaan ja saadaan asiallisella hinnalla tavaraa markkinoilta. Toivon, että järki löytyy tässäkin asiassa, ja jokainen maa huolehtikoon budjettinsa itse ja puolustuksensa kuntoon, kun kansallisvarallisuutta on muuallakin kuin Suomessa, niin että ei meidän tarvitse olla uhrina missään asiassa.

Laki on hyvä, ja sitä lämpimästi kannatan, ja toivottavasti saadaan äkkiä läpi menemään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

19. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2023

Kertomus K 19/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 25/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö 25/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 7.2.2025 pidetyssä täysistunnossa. — Keskustelu. Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.55 Sakari Puisto ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus on vuodelta 2023, joten aika pitkän ajan takaa sitten jo, ja talousvaliokunnan mietintökin on jo parin kuukauden takaa. Pidän talousvaliokunnan mietinnön esittelypuheen vuoron perjantaina, mutta nyt vielä joitakin henkilökohtaisia nostoja sen päälle.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Nyt kannattaa huomio kiinnittää Yhdysvaltoihin. Paljon on puhuttu kauppapolitiikasta, erilaisista tariffeista ja tulleista ja muista, mutta toinen asia, mitä kannattaa katsoa ja seurata aika tarkkaan, mikä on relevantti nimenomaan pankkivaltuuston ja finanssivalvonnan kannalta, on se, mitä Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoilla tullaan tekemään. Voisi ajatella, että siellä saattaa tulla aika räväköitäkin liikkeitä vielä ja nimenomaan sääntelyn purkamisessa. Siihen tietysti liittyy erilaisia riskejäkin, mutta jos ajattelee teknologiakehitystä ja muita vaikutuksia, niin yksi semmoinen johtopäätös saattaa olla myös se, että he ovat olleet aika vahvasti etukenossa esimerkiksi tekoälykehityksen kannalta ja monen kriittisen teknologian suhteen, ja nyt olisi Euroopan aika herätä, ja ajattelen, että jotakin heräämistä varmasti tulee tapahtumaankin.

Finanssivalvonnan sääntelyyn tämä varmasti tuo haasteita, ja olen ymmärtänyt, että siellä on kiinnitettykin asiaan huomiota. On myös varsin mielenkiintoisia avauksia tehty, esimerkiksi tämä niin kutsuttu DOGE, the Department of Government Efficiency, millä pyritään tehostamaan Yhdysvaltain julkista hallintoa. Myös monia nimityksiä on nyt uusittu. Esimerkiksi arvopaperiviranomainen, SEC, Securities and Exchange Commission —sinne tulee uusi johtaja, uusi tilapäinen johtaja on sinne jo valittu.

Presidentti Trump piti vaalikampanjansa aikana varsin tämmöisiä pro crypto -avauksia ja -puheenvuoroja, ja sillä sektorilla varmaan tulee tapahtumaan myös aika paljon, ajattel- len jo ihan hänen lähipiiriään avustajakunnassa. Kannattaa täällä Suomessa olla aika he- reillä sen suhteen, mitä vaikutuksia tällekin sektorille tulee. Meillä on toimijoita, yrityksiä tässäkin maassa, millä on mielenkiintoisia projekteja, ja tällä kentällä voi tapahtua aika pal- jonkin lähiaikoina. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

15.59 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Tämän keskustelun alkaessa käytin puheenvuoron, jossa totesin, että Suomen taloudella on aika monia positiivisia merkkejä. Toivottavasti ne voivat vahvistua ja taloutemme voi tästä parantua.

On tietysti paljon myös huolestuttavia merkkejä. Presidentti Donald Trump on asetta- massa Euroopalle tulleja, jotka haittaavat todennäköisesti myös Suomen taloutta, mutta nyt kiinnittäisin huomiota näihin lakkoihin, jotka maassamme ovat tällä hetkellä meneillään, ja tilanne uhkaa vielä pahentua.

Kun keväällä rajoitimme oikeutta poliittisiin lakkoihin ja suhteettomiin myötätuntotyö- taistelutoimiin, niin oli osin tässä salissa mutta ennen kaikkea tuolla ay-liikkeen puolella aika lailla kova kritiikki siitä, että nyt hallitus ja eduskunta ovat puuttumassa merkittävällä tavalla ammattiyhdistysliikkeen lakko-oikeuteen. Tällaista väitettiin ja tällaista tietoa ja mielikuvaa medialle levitettiin.

Kun nyt katsomme, mitä tällä hetkellä Suomessa tapahtuu, kun monet ammattiliitot ovat ilmoittaneet lakoista tai menneet lakkoihin tai varoittaneet lakoista, niin voidaan todeta, että se poliittisten lakkojen rajoittamisen yhteydessä ollut ammattiyhdistysliikkeen propa- ganda oli täysin perusteetonta. Ammattiyhdistysliikkeellä ja ammattiliitoilla on täysi oi- keus lakkoilla omien parempien työehtojensa puolesta, kun työehtosopimukset eivät ole voimassa, ja näin ehdottomasti pitää ollakin. Se kuuluu demokratiaan, se kuuluu suomalai- seen yhteiskuntaan, että kun TESit eivät ole voimassa, voidaan lakkoilla parempien työeh- tojen puolesta.

Pöytäkirja PTK 4/2025 vp

Silti toivoisin tietysti, että tuolla lakkorintamalla syntyisi mahdollisimman pian sopu palkansaajien ja työnantajien välillä, koska on aivan selvää, että näistä lakoista jatkuessaan tai tilanteen vielä pahentuessa on huomattavaa vahinkoa Suomen taloudelle ja luonnollisesti myös suomalaisille palkansaajille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.02 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä pankkivaltuuston kertomus, lähinnä Suomen Pankin ja finanssipolitiikan linjauksista vuonna 23, kertoo aika paljon siitä, että kun inflaatio oli aika korkealla tasolla vuonna 23 — yli kahdeksan prosenttiyksikköä — ja sitten loppuvuonna taisi olla vähän lähellä kahta prosenttiyksikköä, niin niillä toimenpiteillä, mitä Euroopan keskuspankki tekee ja Suomen Pankki tekee, on ollut kyllä vaikutuksia. Mutta keinot ovat olleet aika kovia ja korkopolitiikka on ollut aika kireä, ja se heijastui silloin 23 vuoden talouskehitykseenkin — tuotanto supistui 1,2 prosenttia, että sillä on heijastusvaikutuksia käytännössä sellaiseen. Rahapolitiikka on ollut tiukka väline, jolla tätä talouden ohjausta on tässä mielessä tehty.

Täällä edustaja Puisto toi hyvin esiin tämän nykyisen tilanteen, jossa nyt tällä hetkellä maailmanpolitiikassa tapahtuu erilaisia... Tulleista puhutaan, ja maailmanpolitiikan talousliikkeitä ohjaillaan nyt uudella tavalla ja aika kovallakin tavalla, ja se heijastuu myöskin tämmöiseen avotalouteen kuin Suomi todella voimakkaasti jatkossa. Tässä mielessä voi vaikuttaa myös meidän talouskasvuamme selkeästi se, miten nämä toimenpiteet tässä tulevat etenemään.

Siinä, mitä edustaja Zyskowicz puhui näistä lakoista, täytyy muistaa se, että nyt nämä lakot liittyvät työehtosopimustoimintaan suoraan, ja sekin, minkä takia siellä niitä lakkoja on, liittyy palkansaajien ostovoiman hoitamiseen ja niitten turvaamiseen. Kun tässä nyt vuodesta 23 ja vuodesta 24 katsotaan, niin ostovoima niinä vuosina aika lailla putosi alaspäin, ja nyt sitä sitten työehtosopimuskierröksillä yritetään korjata. Voisin jatkaa aika paljonkin näistä työehtosopimuksiin liittyvistä lakkojutuista, mutta luulen, että se ei ole nyt juuri tämän kertomuksen aihe, vaan luulen, että nimenomaan tämä ostovoima on ehkä se oikea lähestymiskulma tähän kysymykseen.

Eli maailmantalous heiluttelee meitä aika paljon, ja Euroopan ohjausmekanismit näkyvät meidän talouspolitiikassa ja meidän talouskehityksessä voimakkaasti, ja siinä mielessä olemme avotaloutena myöskin näitten armoilla.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 19/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 12.2.2025 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi: